

Wodzisław Śląski

Raport „Stan finansów lokalnych”

Poznań, 07 lipca 2025 r.
© Fundacja Miasto

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
ANALIZA STANU FINANSÓW 2019-2024 Z PERSPEKTYWĄ WPF 2025+ (UJĘCIE SYNTETYCZNE)	4
FINANSE MIASTA WG MONITORA ROZWOJU LOKALNEGO (MRL) – UJĘCIE SYNTETYCZNE	4
SYTUACJA DOCHODOWA MIASTA	7
WYSOKOŚĆ I STRUKTURA WYDATKÓW	20
MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNE I ZADŁUŻENIE	36
OGÓLNA OCENA POTENCJALNYCH RYZYK.....	42
KLUCZOWE WNIOSKI I REKOMENDACJE	46

WPROWADZENIE

Raport opisujący sytuację Miasta Wodzisławia Śląskiego w wybranych obszarach został przygotowany przez Fundację Miasto na zlecenie Urzędu Miasta Wodzisławia Śląskiego. Jego celem jest ułatwienie podejmowania decyzji strategicznych oraz wyznaczenie priorytetów działań na kolejne lata. Opracowanie odnosi się do następujących obszarów analitycznych:

- 1) gospodarka mieszkaniowa,
- 2) pomoc społeczna,
- 3) analiza stanu finansów,
- 4) proces naliczania i rozliczania dotacji dla szkół i przedszkoli niepublicznych.

Okres analizy obejmuje lata 2019-2024 zgodnie z dostępnością danych. W celu identyfikacji głównych tendencji i dokonania oceny w obszarach dotyczących gospodarki mieszkaniowej, pomocy społecznej i finansów porównano dane z dobraną grupą porównawczą innych JST o podobnych funkcjach administracyjno-gospodarczych. Metodologia doboru grupy porównawczej opierała się na koncepcji grup funkcjonalnych opracowanych w Instytucie Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk. Dodatkowo w tych obszarach zaprezentowano sytuację Miasta na tle grupy porównawczej wybranej przez Zleceniodawcę.

Tabela 1. Grupa porównawcza – kryterium funkcjonalne

Jednostka	Typ	Kod TERYT	Ludność 30.06.2024
BEŁCHATÓW	Gmina miejska	1001011	51 943
CIECHANÓW	Gmina miejska	1402011	41 634
EŁK	Gmina miejska	2805011	59 463
GŁOGÓW	Gmina miejska	0203011	61 675
GNIEZNO	Gmina miejska	3003011	63 143
INOWROCŁAW	Gmina miejska	0407011	67 041
KĘDZIERZYN-KOŹLE	Gmina miejska	1603011	54 029
LUBIN	Gmina miejska	0211011	67 155
MIELEC	Gmina miejska	1811011	56 719
OSTROWIEC ŚWIĘTO-KRZYSKI	Gmina miejska	2607011	61 637
OSTRÓW WIELKOPOLSKI	Gmina miejska	3017011	68 949
PIŁA	Gmina miejska	3019011	69 748
RACIBÓRZ	Gmina miejska	2411011	49 360
SANDOMIERZ	Gmina miejska	2609011	21 114
SIERADZ	Gmina miejska	1014011	38 458
STAŁOWA WOLA	Gmina miejska	1818011	54 631
STARACHOWICE	Gmina miejska	2611011	44 038
STARGARD	Gmina miejska	3214011	66 272
ŚWIDNICA	Gmina miejska	0219011	52 417
TCZEW	Gmina miejska	2214011	56 676
TOMASZÓW MAZOWIECKI	Gmina miejska	1016011	57 016
WODZISŁAW ŚLĄSKI	Gmina miejska	2415041	44 581
ZAWIERCIE	Gmina miejska	2416021	45 811

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Grupa referencyjna – zaproponowano przez Zleceniodawcę

Jednostka	Typ	Kod TERYT	Ludność 30.06.2024
CIESZYN	Gmina miejska	2403011	32 760
CZECHOWICE-DZIEDZICE	Gmina miejsko-wiejska	2402043	44 337
CZELADŹ	Gmina miejska	2401021	29 666
OŚWIĘCIM	Gmina miejska	1213011	35 420
RACIBÓRZ	Gmina miejska	2411011	49 360
WODZISŁAW ŚLĄSKI	Gmina miejska	2415041	44 581

Źródło: opracowanie własne.

Źródłem danych są informacje znajdujące się w statystyce publicznej (Bank Danych Lokalnych GUS), prezentowane przez Ministerstwo Finansów, jak również przekazane przez Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego.

ANALIZA STANU FINANSÓW 2019-2024 Z PERSPEKTYWĄ WPF 2025+ (UJĘCIE SYNTETYCZNE)

Jednym z najistotniejszych obszarów, które są szczególnie ważne dla realizacji zadań publicznych są finanse lokalne. Podejmowanie działań rozwojowych jest determinowane możliwościami finansowymi rozumianymi jako potencjał finansowy umożliwiający realizację zadań bieżących oraz inwestycyjnych, a także zapewniający bezpieczeństwo spłaty i obsługi zaciągniętego długu.

Właściwe gospodarowanie zasobami finansowymi jest związane z działaniami podejmowanymi przez władze lokalne również w latach wcześniejszych. Niewątpliwie część kosztów stałych jako składnika wydatków bieżących jest pochodną podejmowanych wcześniej decyzji o znaczeniu strategicznym, czy też operacyjnym. Ponadto mogą one dotyczyć również efektów finansowych zakończonych inwestycji, zarówno po stronie dochodowej, jak i wydatkowej.

Wiedza o stanie finansów jest szczególnie ważna również z perspektywy planowanych nowych rozwiązań systemu finansowania jednostek samorządu terytorialnego. Oprócz bazy ekonomicznej istotną będzie bowiem struktura wydatków. Z tego względu niniejsza część obejmować będzie analizę danych finansowych za okres 2019-2024, co pozwoli również na uchwycenie tendencji istotnych z punktu widzenia funkcjonowania w nowych warunkach finansowania zadań lokalnych.

Mając na uwadze kompleksowe podejście do oceny potencjału finansowego miasta Wodzisław Śląski, niniejsza część zawiera następujące elementy:

- sytuacja dochodowa miasta,
- wysokość i struktura wydatków,
- możliwości inwestycyjne i zadłużenie,
- ogólna ocena potencjalnych ryzyk.

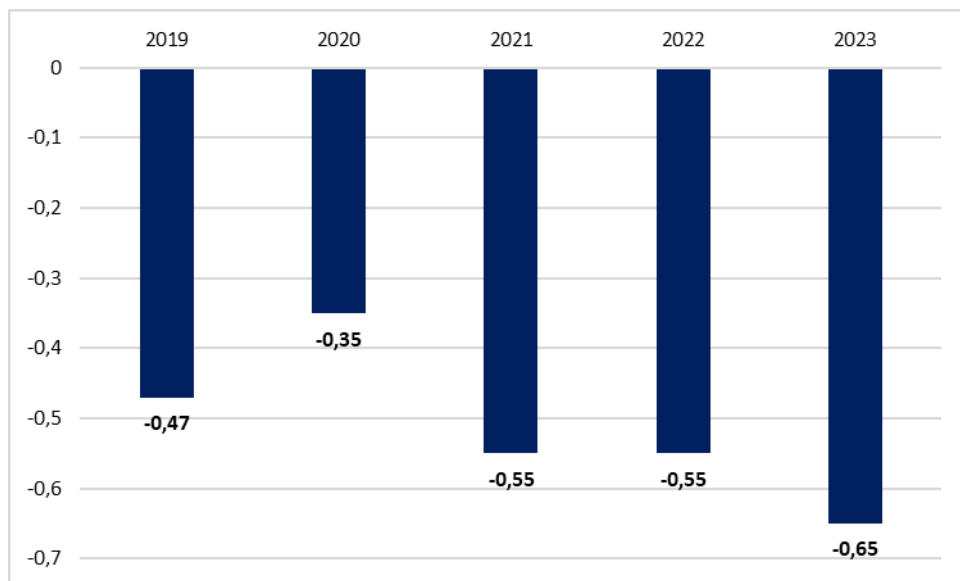
FINANSE MIASTA WG MONITORA ROZWOJU LOKALNEGO (MRL) – UJĘCIE SYNTETYCZNE

Niniejsza część odzwierciedla pozycję Wodzisławia Śląskiego względem grupy porównawczej podobnych JST pod względem funkcjonalnym. Dane są prezentowane na podstawie informacji zawartych

w Monitorze Rozwoju Lokalnego, których dostępność ogranicza okres tej części do lat 2019-2023. Z tego punktu widzenia uwaga zostanie zwrócona na cztery następujące podobszary z zakresu stanu finansów lokalnych:

- wysokość i struktura dochodów,
- wysokość i struktura wydatków,
- równoważenie elementów budżetu,
- struktura finansowania działań rozwojowych.

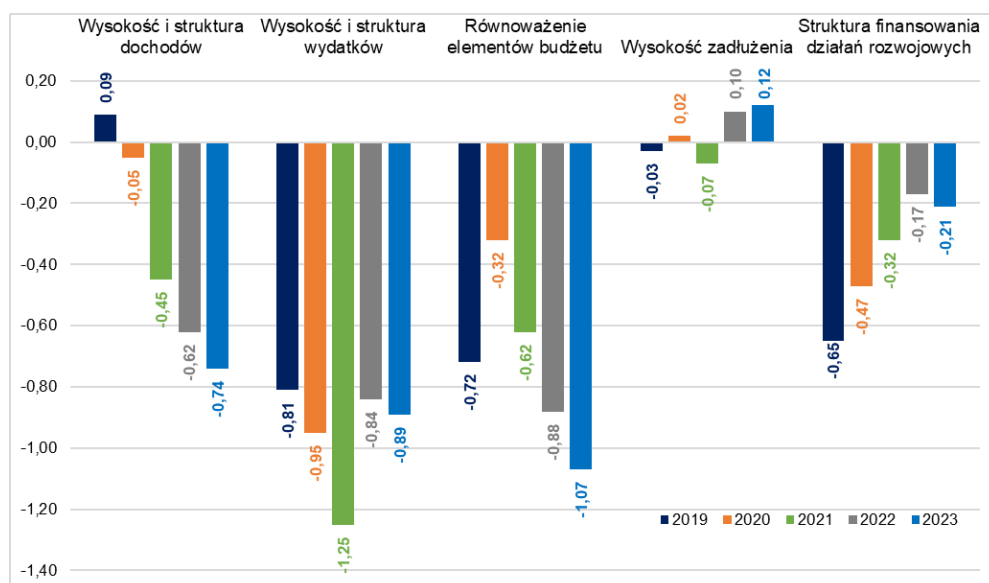
Wykres 1. Stan finansów lokalnych – poziom wskaźnika syntetycznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://gminy.monitorrozwoju.pl/> (dostęp: 15.04.2025 r.).

W pierwszej kolejności warto zwrócić uwagę na poziom wskaźnika syntetycznego, który w całym analizowanym okresie przyjmował wartości ujemne. Ponadto od 2021 r. nastąpiło pogorszenie sytuacji. Pogorszenie sytuacji finansowej miasta było następstwem m.in. zjawisk wywołanych przez COVID-19, wzrostem stóp procentowych, jak również zmianami związanymi z reformą systemu podatkowego (tzw. Polski Ład). W ramach tych zjawisk z jednej strony nastąpił wzrost wydatków, natomiast z drugiej strony nastąpiło zmniejszenie kwoty wpływów z PIT i CIT. Zmniejszenie wpływów z tytułu udziału w podatkach centralnych PIT i CIT jest szczególnie widoczne w latach 2022-2023. Tym samym ogólna sytuacja finansowa Wodzisławia Śląskiego jest niekorzystna względem średniej w grupie porównawczej, gdyż wartości kształtują się zdecydowanie poniżej średniej. Dla wskazania kluczowych elementów, które wywierają niekorzystny wpływ na sytuację finansową istotne znaczenie mają dane zaprezentowane na kolejnym wykresie.

Wykres 2. Stan finansów lokalnych w podziale na podobszary

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://gminy.monitorrozwoju.pl/> (dostęp: 15.04.2025 r.).

W szczególności uwagę zwracają trzy podobszary dotyczące: dochodów i wydatków, a także równoważenia budżetu. We wszystkich wskazanych przypadkach nastąpiło pogorszenie sytuacji względem 2019 r. W odniesieniu do strony dochodowej aktywności władz Miasta wymagają elementy związane z dochodami własnymi. **Niski udział dochodów własnych w dochodach ogółem** względem średniej w grupie porównawczej powoduje ciągle pogarszanie się sytuacji. W 2023 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 56,1%, podczas, gdy średnia w grupie porównawczej wynosiła 59,8%, a mediana 60,3%. Nadmienić należy, że w grupie porównawczej wartości tego wskaźnika wzrastały szybciej, co może mieć związek z wyższym wzrostem wpływów z dochodów podatkowych, jako jednych z najistotniejszych źródeł dochodów własnych.

W zakresie wydatków budżetu uwagę zwraca również słabszy wskaźnik **udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem**. Z punktu widzenia finansowania rozwoju lokalnego jest on istotny, gdyż wskazuje na aktywność inwestycyjną JST. W przypadku Wodzisławia Śląskiego w 2024 r. wyniósł 12%, podczas, gdy średnia w grupie porównawczej wyniosła 16,1% przy medianie równej także 16,1%. Warto zauważyć, że w stosunku do 2019 r. wskaźnik dla Wodzisławia Śląskiego zmniejszył się o 1,1 pkt. proc., natomiast średnia w grupie porównawczej zmniejszyła się zaledwie o 0,3 pkt. proc. W grupie porównawczej odnotowano również wyższe wartości w zakresie poziomu finansowania wydatków majątkowych dochodami majątkowymi. Tym samym jest to obszar wymagający uwagi, w szczególności w kontekście pogarszającej się sytuacji w zakresie równoważenia budżetu.

Elementy **równoważenia budżetu** wskazują na pogarszanie się sytuacji, w szczególności od 2021 r. Wskaźniki dotyczące nadwyżki operacyjnej brutto oraz netto (pomniejszonej o rozchody na spłaty długu) kształtują się poniżej średniej w grupie porównawczej. Przykładowo w latach 2022-2023 odnotowano ujemny wynik operacyjny netto, co oznacza, że jednym ze źródeł spłaty długu były już zaciągnięte lub nowe zobowiązania dłużne. Sytuacja ta jest pochodną w szczególności obniżonego potencjału dochodowego i jest to element wymagający szczególnej uwagi w kontekście zapewnienia zdolności inwestycyjnych w przyszłych latach.

Nieznaczne pogorszenie sytuacji odnotowano również w zakresie **struktury finansowania działań rozwojowych**. Sytuacja Wodzisławia Śląskiego jest zbliżona do średniej w grupie porównawczej, jednak niewątpliwie większość JST w analizowanej grupie charakteryzuje się sytuacją poniżej średniej. W przypadku analizowanego Miasta sytuacja jest powiązana z działalnością inwestycyjną finansowaną środkami ze źródeł zagranicznych.

Względem grupy porównawczej **korzystnie kształtuje się sytuacja związana z zadłużeniem**, gdzie w szczególności warto zwrócić uwagę na poziom długu w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na znaczenie zadłużenia w kontekście finansowania rozwoju JST. Niejednokrotnie zaciąganiu zobowiązań towarzyszy pytanie dotyczące tego, czy działania związane z zaciąganiem długu należy ocenić pozytywnie, czy też negatywnie. Warto więc zauważyć, że tym co determinuje decyzje o skorzystaniu z instrumentów zwrotnych jest przeznaczenie tych środków na finansowanie inwestycji. Niewątpliwie **dług jako źródło finansowania powstających obiektów użyteczności publicznej przyczynia się do zwiększenia wielkości majątku wspólnoty lokalnej umożliwiając podniesienie jakości świadczonych usług, jak również rozszerzenie ich zakresu**. Tak więc z tego punktu widzenia zaciąganie długu stanowi niejako odroczenie obciążeń podatkowych społeczeństwa umożliwiając jednocześnie szybsze udostępnienie nowej infrastruktury mieszkańcom. W konsekwencji społeczeństwo lokalne może korzystać z lepszej oferty usług publicznych wcześniej, aniżeli w przypadku rezygnacji z zaciągania długu. Reasumując, **poziom zadłużenia Wodzisławia Śląskiego na tle grupy porównawczej prezentuje się korzystnie. Dodatkowo w 2024 r. charakteryzowało się niższym kosztem obsługi długu w przeliczeniu na 1 mln zł**.

Na koniec 2023 r. wartość wskaźnika dla Wodzisławia Śląskiego wyniosła 1.654 zł, natomiast średnia dla grupy porównawczej osiągnęła poziom 1.789 zł. Zauważyć jednak należy, że konsekwencją niekorzystnej sytuacji w zakresie równoważenia budżetu Wodzisław Śląski potrzebuje dłuższego okresu na spłatę długu mierzonego średnią nadwyżką operacyjną z ostatnich trzech lat. Wskazać należy, że potencjalny brak wypracowania nadwyżki operacyjnej będzie skutkował negatywnie dla zdolności kredytowej w latach przyszłych.

Syntetyczne ujęcie sytuacji finansowej przy wykorzystaniu Monitora Rozwoju Lokalnego uwidoczniło wyzwania w zakresie finansów lokalnych Wodzisławia Śląskiego. Elementy te stanowią punkt wyjścia do dalszej analizy, która będzie obejmowała również wykonanie 2024 r. z perspektywą na lata 2025+.

SYTUACJA DOCHODOWA MIASTA

Wykonywanie zadań publicznych przez Miasto wymaga zapewnienia adekwatnego poziomu środków finansowych na ich realizację. Źródła dochodów JST oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów określono w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Analiza dochodów Miasta została dokonana w podziałach merytorycznych, a następnie sklasyfikowana w podziały wymagane ustawowo. Podział merytoryczny został sporządzony za pomocą paragrafów klasyfikacji budżetowej na następujące kategorie:

1. dochody bieżące:
 - 1) dochody podatkowe bez udziałów w PIT i CIT,
 - 2) udziały w podatkach centralnych,
 - 3) część bieżąca subwencji ogólnej,
 - 4) dotacje i środki na zadania bieżące,
 - 5) pozostałe dochody bieżące (w tym: dochody z najmu i dzierżawy),
2. dochody majątkowe, w tym:
 - 1) dotacje i środki na inwestycje,
 - 2) dochody ze sprzedaży majątku,
 - 3) pozostałe dochody majątkowe.

Dzięki takiemu ujęciu dochodów zachowano wynikający z klasyfikacji budżetowej merytoryczny podział ułatwiający późniejsze prognozowanie kolejnych kategorii. Ponadto zastosowany podział umożliwia

zachowanie zgodności prezentowanych informacji z uwzględnieniem układu danych w załączniku nr 1 do wieloletniej prognozy finansowej.

Wartość dochodów w latach 2019-2024 zgodnie z przyjętym podziałem zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 3. Struktura zrealizowanych i planowanych dochodów w latach 2019-2024 [tys. PLN]

Zmienna	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dochody ogółem	231 282,19	242 827,25	261 665,67	262 508,47	256 192,49	276 132,48
Dochody bieżące	211 541,99	226 651,79	248 504,57	244 752,01	229 317,47	265 195,86
Dochody podatkowe bez PIT i CIT	27 513,05	26 633,77	29 015,90	30 304,71	31 684,29	31 598,54
Udział w podatkach centralnych PIT i CIT	52 469,34	51 426,39	56 128,92	54 661,98	45 892,69	70 900,04
Subwencja na zadania bieżące	37 248,66	39 242,64	52 741,94	50 762,95	70 941,67	68 946,93
Dotacje i środki na zadania bieżące	58 393,91	70 258,55	69 677,40	61 605,19	27 997,50	38 296,27
Pozostałe dochody bieżące	35 917,03	39 090,44	40 940,41	47 417,18	52 801,32	55 454,08
Dochody majątkowe	19 740,20	16 175,46	13 161,10	17 756,46	26 875,02	10 936,62
Dotacje i środki na inwestycje	16 489,27	11 728,32	9 745,73	12 500,76	20 629,10	6 783,69
Dochody ze sprzedaży majątku	2 967,15	4 141,95	3 059,49	4 386,08	5 711,84	3 911,57
Pozostałe dochody majątkowe	283,78	305,19	355,88	869,62	534,08	241,36

Źródło: opracowanie własne.

Tabela prezentuje wykonane dochody w latach 2019-2024 z uwzględnieniem podziału dochodów zgodnie z przyjętą metodologią. Uwzględniając wykonane wartości dochodów, ich średnia wartość w analizowanym okresie kształtowała się na poziomie niewiele blisko 255,1 mln zł, a ich średnia dynamika wyniosła 105,8%. Z punktu widzenia oceny sytuacji finansowej istotna jest dynamika dochodów bieżących, której średnia wartość w latach 2019-2024 wyniosła 106,2%. Dla porównania, przeciętna dynamika wydatków bieżących w analogicznym okresie wyniosła 108,3%. Tak więc obserwowano szybszy wzrost kosztów realizacji usług publicznych niż źródeł ich finansowania.

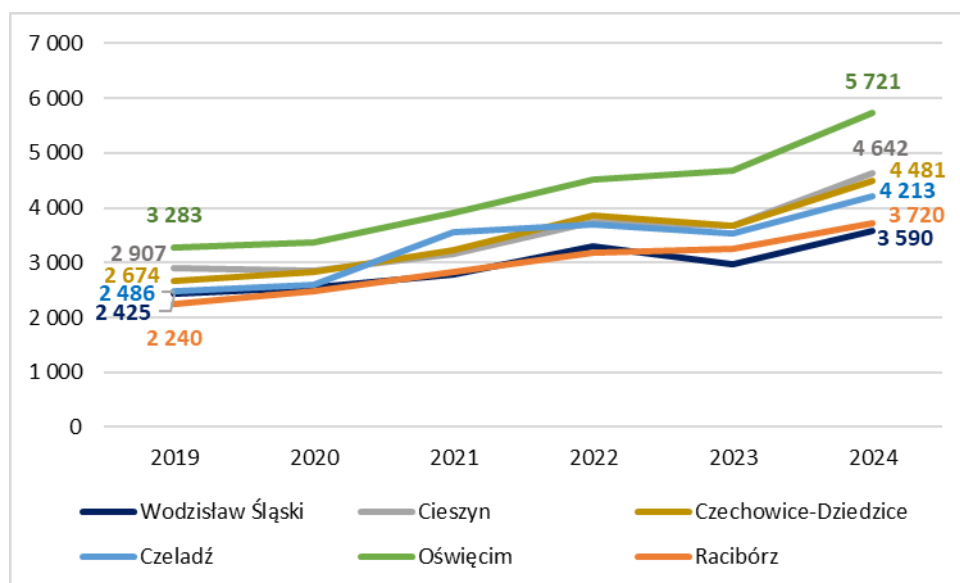
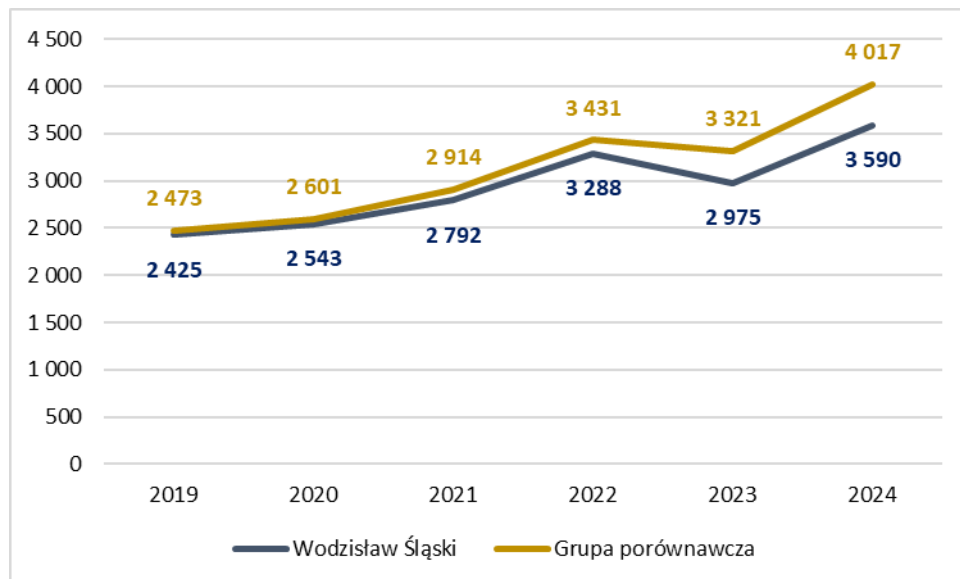
Istotny wpływ na poziom średniej wartości dochodów Miasta ma wzrost dochodów bieżących w latach 2019, 2021 i 2024, których zwiększenie determinują przede wszystkim udziały w podatkach centralnych PIT i CIT, a także znaczący wzrost dochodów bieżących z tytułu subwencji ogólnej w 2023 r. (w tym części wyrównawczej). Ponadto w każdym z analizowanych lat, a w szczególności w latach 2022-2023 zaobserwowano wysoki wzrost pozostałych dochodów bieżących. Elementy te mają wpływ na przyszłe możliwości realizacji zadań inwestycyjnych, jak również spłaty i obsługi długu Miasta. Analizując poszczególne źródła zrealizowanych dochodów warto zauważyć, że w latach 2022-2023 zmniejszeniu uległy wpływy z tytułu udziałów w podatkach centralnych (PIT i CIT). Nastąpił natomiast wyższy niż w pozostałych latach wzrost kwoty pozostałych dochodów bieżących, na które składają się dochody własne inne niż dochody podatkowe.

Analizując strukturę dochodów warto zauważyć, że w 2024 r. zwiększyło się uzależnienie od wpływów z tytułu udziału w podatkach centralnych. Stanowiły one bowiem 26,7% dochodów bieżących. Podobna wielkość wskaźnika struktury dotyczyła dochodów z tytułu subwencji ogólnej (26,0%), jednak względem 2023 r. jest to spadek o 4,9 pkt. proc. Względem 2023 r. nieznacznie wzrosło uzależnienie budżetu od pozyskanych dotacji i środków na zadania bieżące. Jednak wskaźnik na poziomie 14,4% jest zdecydowanie niższy od wskaźnika struktury pozostałych dochodów bieżących (bez podatkowych). Udział tej grupy dochodów w dochodach ogółem w 2024 r. wyniósł 20,9%. W całym analizowanym okresie najwyższą wartość wskaźnika struktury dla pozostałych dochodów bieżących została zaobserwowana w 2023 r., gdzie wynosiła 23,0%. W odniesieniu do dochodów bieżących podkreślić należy zatem spadek dynamiki dochodów podatkowych (bez PIT i CIT) w 2024 r., a także słabszy wzrost pozostałych dochodów bieżących. Elementy te są bowiem istotne dla potencjału finansowego, a tym samym obecnych i przyszłych możliwości inwestycyjnych.

W przypadku dochodów majątkowych, oprócz dotacji i środków pozyskanych na inwestycje istotnym źródłem były dochody ze sprzedaży majątku, które w latach 2019-2024 wyniosły łącznie blisko 24,2 mln zł. Tym samym opisane wyżej elementy, tj. dochody bieżące i dochody ze sprzedaży majątku wpływały korzystnie na zachowanie relacji dotyczącej spłaty i obsługi długu z art. 243 ustawy o finansach

publicznych. Dalsze utrzymanie tej tendencji korzystnie wpływałoby na możliwości inwestycyjne i spłaty długu wraz z kosztami jego obsługi. Pamiętać jednak należy, że wpływy ze sprzedaży majątku będą uwzględniane we wskaźniku spłaty i obsługi długu do 2029 r., zatem **istotne jest skupienie się na dochodach bieżących, które już teraz determinują przyszłe zdolności finansowe JST.**

Wykres 3. Dochody własne bieżące na 1 mieszkańca [PLN]

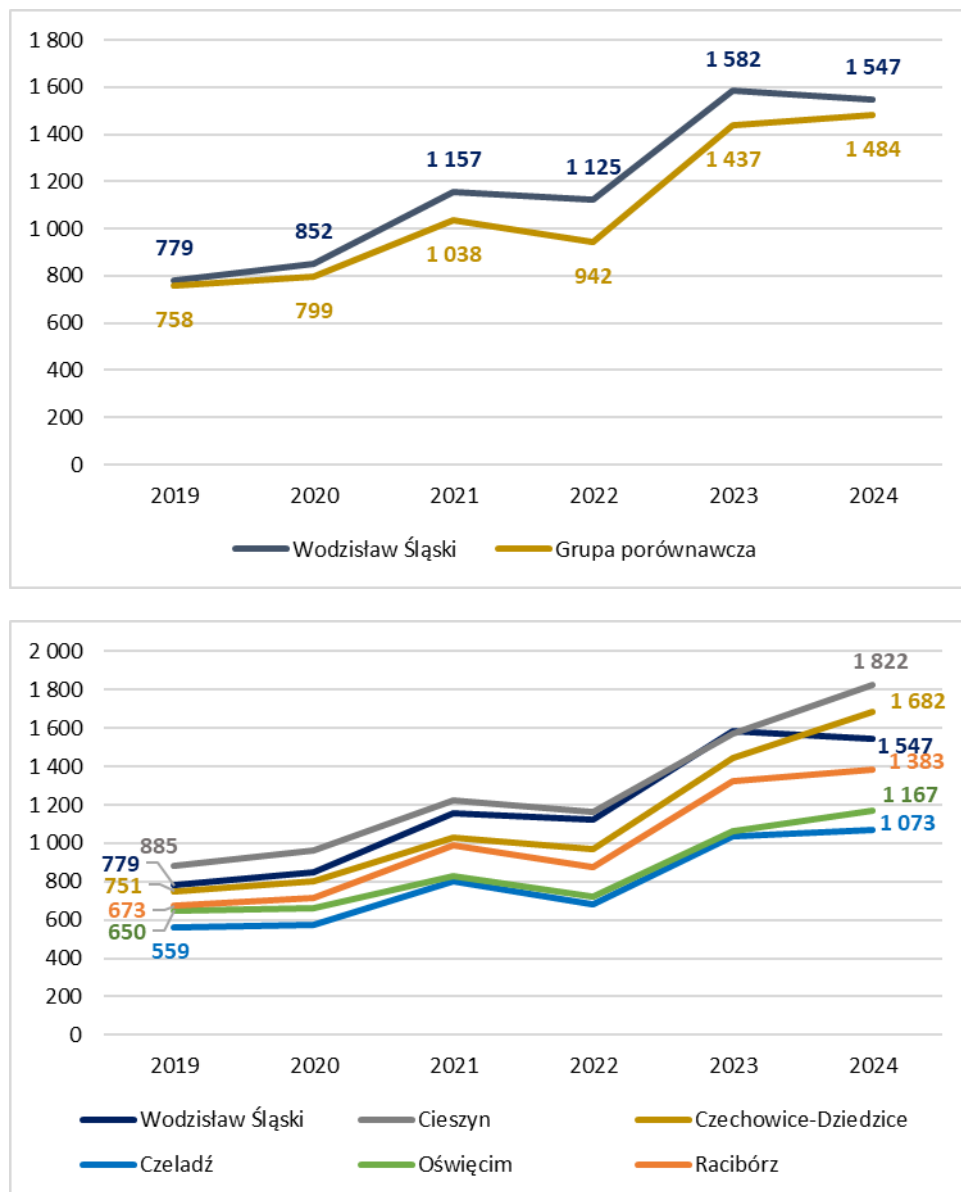
Źródło: opracowanie własne.

Dochody własne bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Wodzisławiu Śląskim począwszy od 2021 były niższe względem grupy porównawczej. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na to, że w latach 2019-2020 wartości te były ze sobą bardzo zbliżone. Przykładowo, w 2019 r. różnica pomiędzy Wodzisławiem (2.425 zł), a grupą porównawczą (2.473 zł) wynosiła zaledwie 48 zł. Z kolei w 2024 r. różnica ta wyniosła 427 zł.

W zestawieniu z wybranymi JST należy zauważyć, że o ile w 2019 r. dochody własne bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca w przypadku Wodzisławia Śląskiego były wyższe wyłącznie od wpływów uzyskanych przez Racibórz, o tyle w 2024 r. były one niższe od wszystkich JST wyodrębnionych na

wykresie 4. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać m.in. w realizacji dochodów podatkowych, do których odniesiono się w dalszej części opracowania.

Wykres 4. Wpływy z subwencji ogólnej na 1 mieszkańca [PLN]

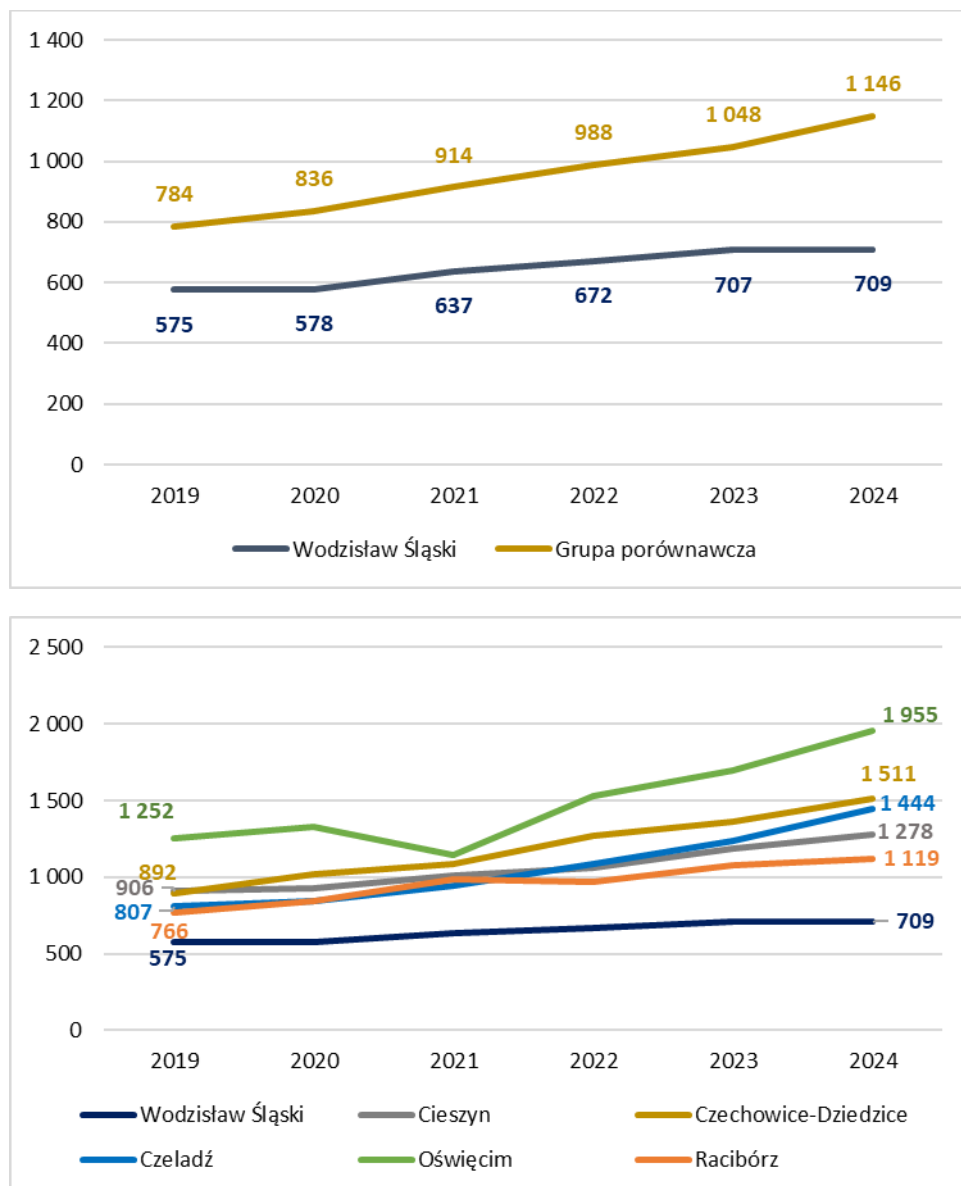
Źródło: opracowanie własne.

Odnosząc się do wpływów z subwencji ogólnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca, Wodzisław Śląski osiągał wyższe dochody z tego tytułu niż wynosiła średnia w grupie porównawczej. Warto jednak zauważyć, że w 2024 r. wpływy z subwencji ogólnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca były w większym stopniu zbliżone do średniej w grupie porównawczej. Jednak w przypadku Wodzisławia Śląskiego uległy one zmniejszeniu, przy jednoczesnej kontynuacji wzrostu w przypadku średniej dla grupy porównawczej.

W porównaniu do wybranych JST, przez cały okres poddany analizie wpływy z subwencji ogólnej na 1 mieszkańca Wodzisławia Śląskiego osiągały drugą co do wielkości wartość. Zmiana nastąpiła w 2024 r., gdy wyższe dochody z tego tytułu osiągnęła gmina Czechowice-Dziedzice. Z tego względu jednym z elementów poddanych analizie w dalszej części opracowania będą wpływy z oświatowej części subwencji ogólnej w zestawieniu z wydatkami ponoszonymi na oświatę. W odniesieniu do subwencji ogólnej warto zauważyć, że na podstawie przepisów obowiązujących do końca 2024 r. oprócz części oświatowej, gminy otrzymywały również część równoważącą i wyrównawczą. W przypadku

Wodzisławia Śląskiego ważną była wyrównawcza część subwencji ogólnej, która była istotnie wyższa od wartości dla grupy porównawczej w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Dla porównania, w przypadku Miasta wpływy z tytułu części wyrównawczej w 2024 r. wynosiły 313,17 zł na 1 mieszkańca, a dla średniej w grupie porównawczej było to zaledwie 85,94 zł na 1 mieszkańca. Tym samym wpływy z tego źródła miały pozytywne przełożenie na wyższe łączne wpływy z subwencji ogólnej w przypadku Wodzisławia Śląskiego. Ta część subwencji ogólnej była przekazywana JST, które charakteryzowały się niższym poziomem dochodów podatkowych względem średniej krajowej.

Wykres 5. Dochody podatkowe bez PIT i CIT na 1 mieszkańca [PLN]

Źródło: opracowanie własne.

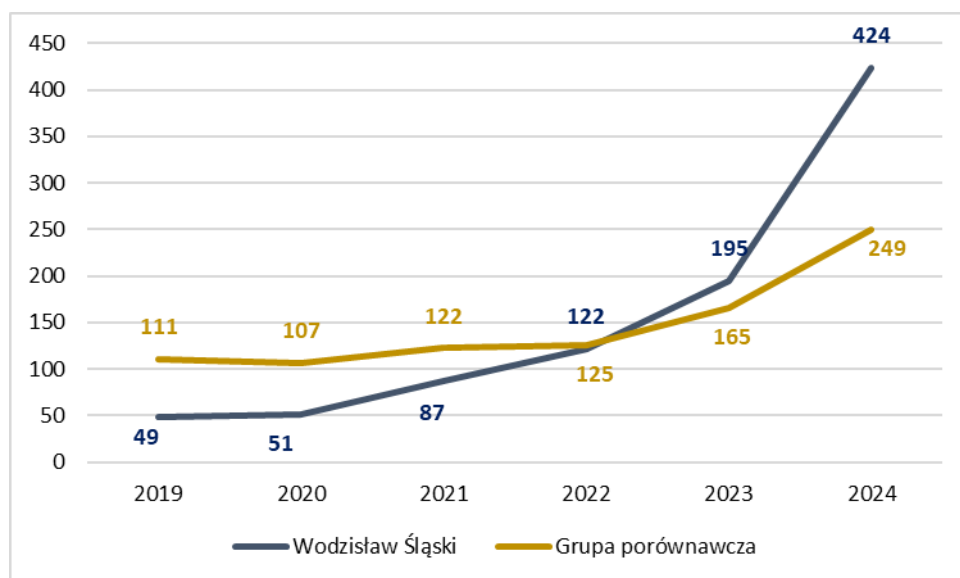
W ramach dochodów podatkowych bez PIT i CIT analizowane były wpływy z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych i od czynności cywilno-prawnych, a także pozostałe źródła dochodów zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

W analizowanym okresie spadało znaczenie dochodów podatkowych w dochodach bieżących (z wyłączeniem PIT i CIT) – z 13,0% (2019 r.) do 11,9% (2024 r.). Tendencja ta jest widoczna w przypadku

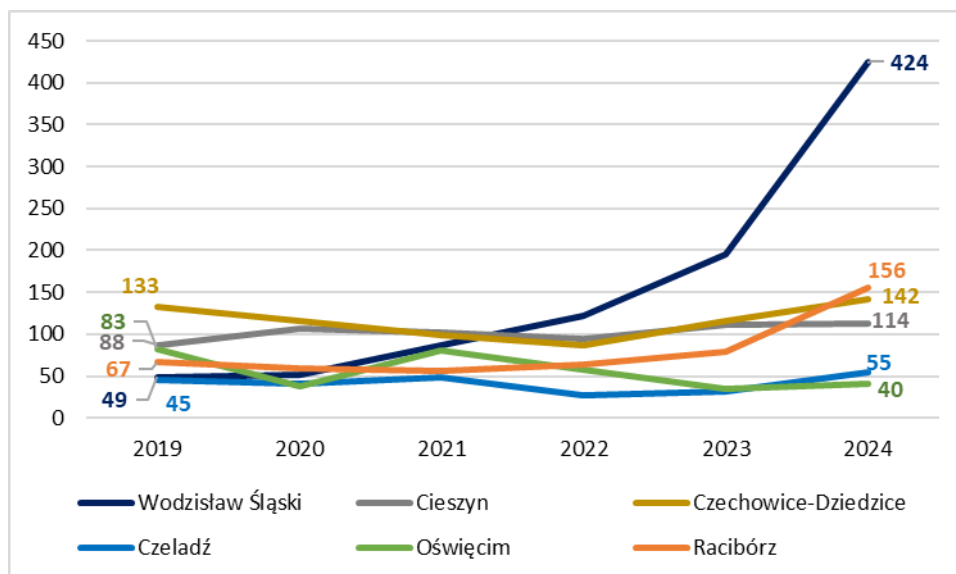
wartości nominalnych przeliczonych na 1 mieszkańca. Powiększa się bowiem dystans między Wodzisławiem a średnią dla grupy porównawczej, jak również względem wybranych JST. Może to być związane m.in. ze sposobem prowadzonej polityki podatkowej (np. z poziomem ustalanych przez organ stanowiący stawek podatkowych) .

W przypadku analizowanych JST z grupy referencyjnej wzrost wartości w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2024 r. względem 2019 r. kształtował się między 141,0% (Cieszyn) a 178,9% (Czeladź). Z kolei w przypadku Wodzisławia Śląskiego było to zaledwie 123,2%. W wyrażeniu kwotowym zmiana dla analizowanych JST wynosiła od 353,14 zł (Racibórz) do 702,92 zł (Oświęcim). Dla Wodzisławia było to 133,36 zł. Zatem należy zwrócić uwagę, że obszarem wymagającym uwagi może być realizowana polityka podatkowa. Niski poziom dochodów podatkowych przekłada się na ograniczanie zdolności do realizacji inwestycji, w tym do ograniczenia finansowania realizowanych usług publicznych dla mieszkańców. Z punktu widzenia finansowania inwestycji, w tym także zapewnienia środków własnych na realizację projektów współfinansowanych środkami zagranicznymi istotne jest sukcesywne zwiększenie dochodów podatkowych. **Dobłą praktyką jest coroczna aktualizacja stawek podatków lokalnych, w szczególności podatku od nieruchomości.** W innym przypadku mieszkańcy mogą być narażeni na skokowy i wysoki wzrost obciążeń podatkowych, który będzie wzbudzał sprzeciw społeczny. Z tego też względu w dalszej części uwaga zostanie zwrócona na skutki prowadzonej polityki podatkowej.

Wykres 6. Kwota skutków finansowych prowadzonej polityki podatkowej na 1 mieszkańca [PLN]¹

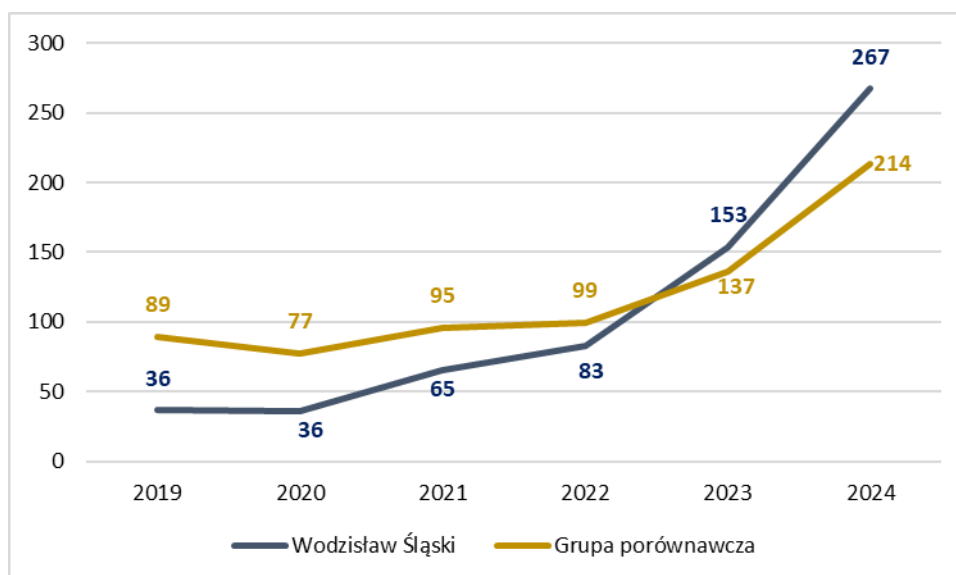

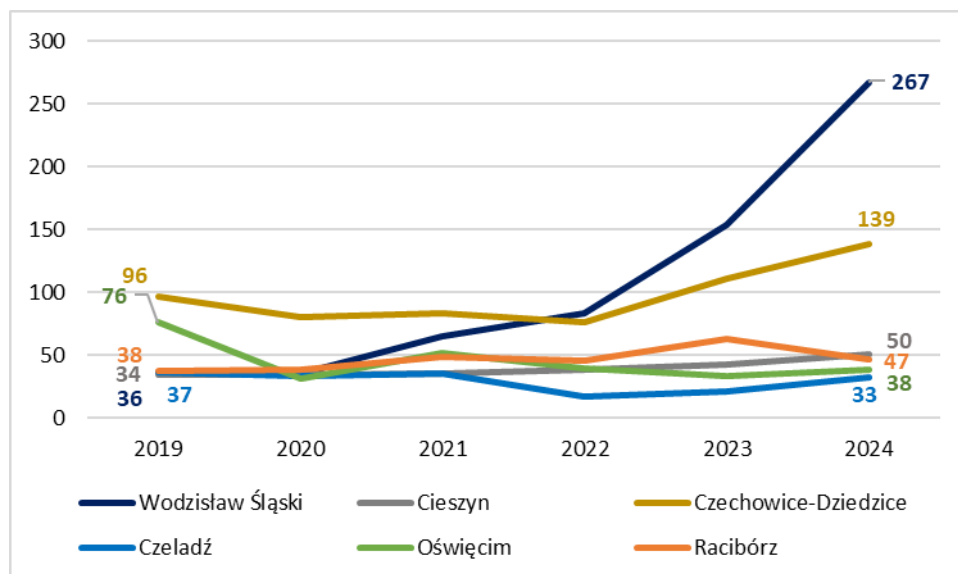
¹ Przez skutki finansowe prowadzonej polityki podatkowej rozumie się informacje wykazane w sprawozdaniu Rb PDP z wykonania dochodów podatkowych, tj. skutki obniżenia górnych stawek podatków, skutki udzielonych ulg i zwolnień oraz skutki decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy (umorzenia zaległości podatkowych, rozłożenie na raty odroczenie terminu płatności, zwolnienie z obowiązku pobrania, czy też ograniczenie poboru).

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 7. Skutki finansowe wynikające z obniżenia górnych stawek podatków na 1 mieszkańca [PLN]

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4. Skutki polityki podatkowej wybranych dochodów podatkowych

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podatek od nieruchomości						
wykonanie	23 502 187	22 815 435	24 485 698	25 386 280	26 816 889	26 624 281
skutki obniżenia górnych stawek podatków	833 068	693 968	1 570 559	2 186 527	4 956 111	9 889 253
udzielone ulgi i zwolnienia (bez ustawowych)	412 591	395 349	437 646	1 397 022	1 635 756	6 965 931
umorzenie zaległości	154 824	292 324	532 987	320 293	213 475	4 891
pozostałe (rozłożenie na raty, odroczenie terminu)	12 498	0	4 042	5 150	25 123	20 303
Razem skutki polityki podatkowej	1 412 981	1 381 641	2 545 234	3 908 992	6 830 465	16 880 378
Podatek rolny						
wykonanie	437 583	440 201	456 549	485 695	570 613	675 657
skutki obniżenia górnych stawek podatków	0	0	0	0	0	0
udzielone ulgi i zwolnienia (bez ustawowych)	0	0	0	0	0	0
umorzenie zaległości	2 365	0	8 426	0	47	0
pozostałe (rozłożenie na raty, odroczenie terminu)	0	0	0	0	48	0
Razem skutki polityki podatkowej	2 365	0	8 426	0	95	0
Podatek leśny						
wykonanie	12 769	12 656	12 782	14 261	22 428	23 038
skutki obniżenia górnych stawek podatków	0	0	0	0	0	0
udzielone ulgi i zwolnienia (bez ustawowych)	0	0	0	0	0	0
umorzenie zaległości	0	0	3	0	0	0
pozostałe (rozłożenie na raty, odroczenie terminu)	0	0	0	0	0	0
Razem skutki polityki podatkowej	0	0	3	0	0	0
Podatek od środków transportowych						
wykonanie	861 217	871 275	770 334	817 494	921 103	977 056
skutki obniżenia górnych stawek podatków	910 826	961 949	1 401 553	1 573 772	1 924 621	2 023 684

Analiza stanu finansów 2019-2024 z perspektywą WPF 2025+ (ujęcie syntetyczne)

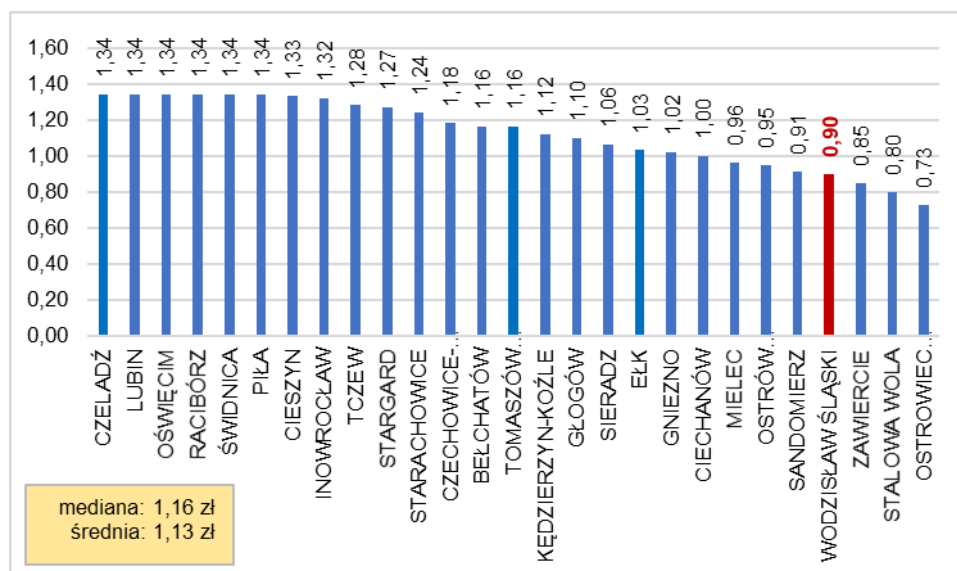
Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
udzielone ulgi i zwolnienia (bez ustawowych)	0	0	0	0	0	0
umorzenie zaległości	0	0	5 125	0	0	0
pozostałe (rozłożenie na raty, odroczenie terminu)	0	0	0	1 860	2 616	0
Razem skutki polityki podatkowej	910 826	961 949	1 406 678	1 575 632	1 927 237	2 023 684

Źródło: opracowanie własne.

Analiza prowadzonej polityki podatkowej potwierdza wzrost od 2021 r. wartości wynikających w szczególności z obniżenia górnych stawek podatków. Ponadto w latach 2022-2024 zaobserwowano wysokie wartości udzielonych ulg i zwolnień (bez ustawowych) – łącznie prawie 10 mln zł, z tego 2022 r. – blisko 1,4 mln zł, 2023 r. – ponad 1,6 mln zł, a w 2024 prawie 7 mln zł. Tym samym organy Miasta w sposób aktywny stosowały mechanizmy związane z decyzjami w zakresie podatków. Wymiernym efektem podejmowanych działań jest uchwała Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego nr XXXV/330/21 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego, na mocy której z preferencji podatkowych korzystał jeden podmiot. Jest to szczególnie widoczne od 2022 r. Aktywne stosowanie ulg i zwolnień podatkowych przekłada się wyższy poziom tzw. utraconych dochodów dla budżetu. Jednak podkreślić należy, że te działania przyczyniły się do przyciągnięcia znaczącego inwestora. Powyższa tabela prezentuje skutki prowadzonej polityki podatkowej dla wybranych dochodów podatkowych. Z punktu widzenia Wodzisławia Śląskiego najistotniejsze są dochody uzyskiwane z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych. W obu przypadkach skutki obniżenia górnych stawek podatkowych w latach 2019-2024 wyniosły łącznie ponad 28,9 mln zł, z czego ponad 20,1 mln zł dotyczyło podatku od nieruchomości.

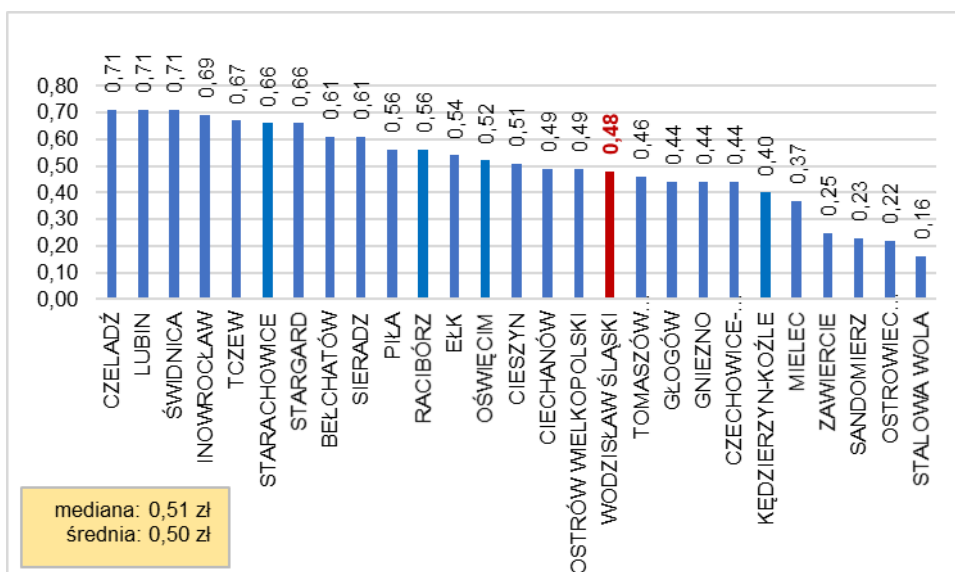
Mając na uwadze tendencje, które uwiaryściły się w zakresie prowadzonej polityki podatkowej pod uwagę wzięto kształtowanie się stawek podatkowych podatku od nieruchomości w Wodzisławiu Śląskim i innych miastach grupy porównawczej.

Wykres 8. Stawki podatkowe w 2024 r. - grunty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków [PLN]

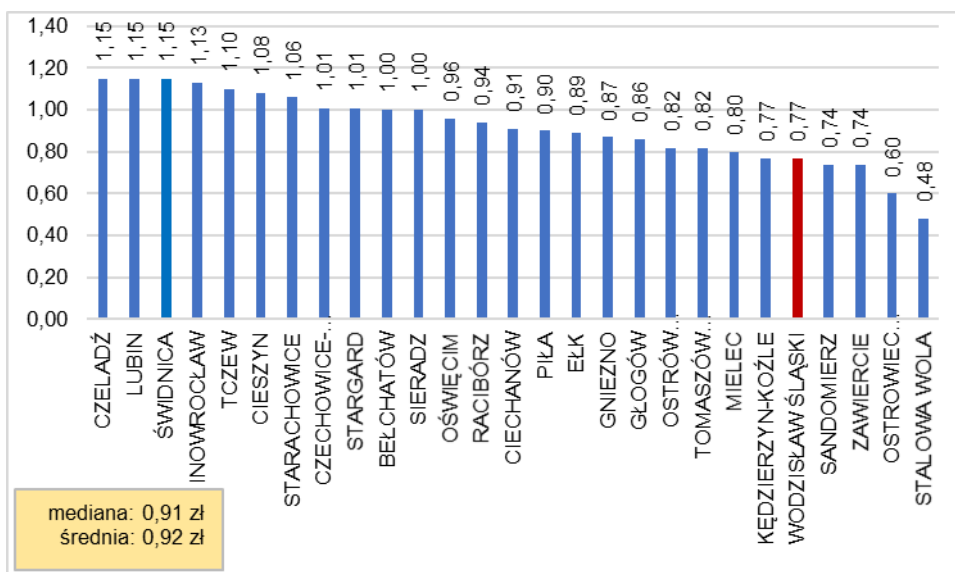
Źródło: opracowanie własne.

Wykres 9. Stawki podatkowe w 2024 r. - grunty pozostałe, w tym zajęte na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego [PLN]

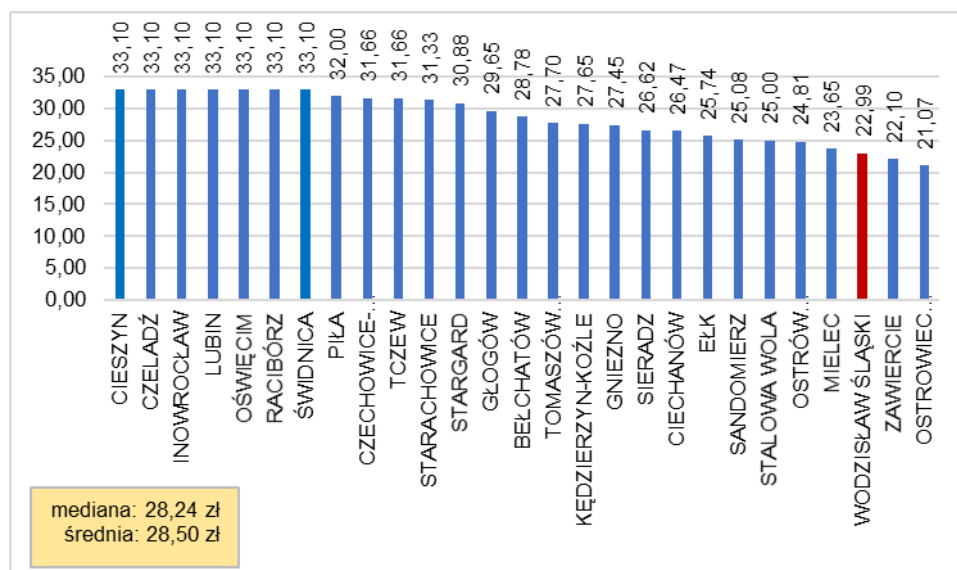
Źródło: opracowanie własne.

Wykres 10. Stawki podatkowe w 2024 r. – budynki mieszkalne [PLN]

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 11. Stawki podatkowe w 2024 r. – budynki związane z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz budynki mieszkalne lub ich części zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej [PLN]

Źródło: opracowanie własne.

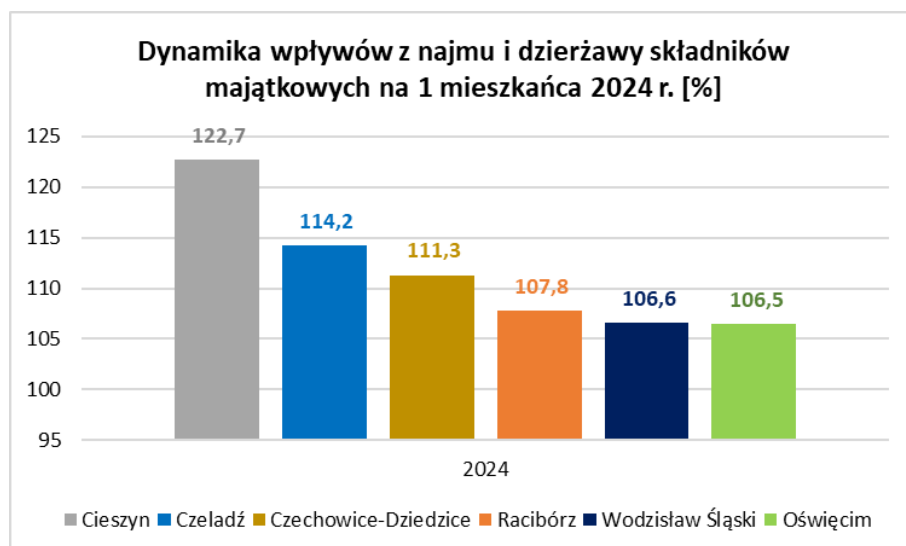
Analiza stawek podatku od nieruchomości w Mieście Wodzisław Śląski wskazuje, że nie są stosowane stawki maksymalne. Było to już widoczne w zakresie zaprezentowanych skutków stosowanej polityki podatkowej. Analizie poddano więc wybrane przedmioty opodatkowania. Co do zasady charakterystyczne są znacząco niższe stawki wybranych tytułów podatku od nieruchomości w przypadku Wodzisławia Śląskiego. W pozostałych JST zaliczanych do grupy porównawczej, w tym także JST wskazanych przez Miasto do porównania stawki te są w niektórych przypadkach znacząco wyższe. Jeżeli chodzi o **grunty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków** stawka w Wodzisławiu Śląskim w 2024 r. wynosiła 0,90 zł, podczas gdy maksymalna stawka to 1,34 zł. Najwyższe stawki zostały zidentyfikowane w następujących JST: Czeladź, Lubin, Oświęcim, Racibórz, Świdnica i Piła (1,34 zł). Mediana stawek w tym zakresie wynosi 1,16 zł, a średnia 1,13 zł. Tym samym Wodzisław Śląski znajduje się poniżej tych wielkości. W kolejnych latach istnieje zatem przestrzeń do zwiększenia stawki opodatkowania.

W przypadku stawek od **gruntów pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego** w 2024 r. mediana wynosiła 0,51 zł, a stawka maksymalna wynosiła 0,71 zł. W tym przypadku wielkość stawki w Wodzisławiu Śląskim jest zbliżona do mediany i średniej, przy czym maksymalne stawki uchwalono w następujących JST: Czeladź, Lubin i Świdnica.

Stawki podatku od nieruchomości **od budynków mieszkalnych** w Wodzisławiu Śląskim w 2024 r. wynosiły 0,77 zł i były jednymi z najniższym w grupie porównawczej (23 pozycja na 27 JST). Mediana wartości w tym przypadku wynosiła 0,91 zł, a średnia 0,92 zł. Oznacza to, że istnieje również w niniejszym zakresie przestrzeń do wzrostu stawek podatkowych. Maksymalne stawki ustalono podobnie jak wcześniej w następujących JST: Czeladź, Lubin i Świdnica.

Budynki związane z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz budynki mieszkalne lub ich części zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej w 2024 r. były opodatkowane stawką 22,99 zł, przy stawce maksymalnej wynoszącej 33,10 zł. W tym przypadku Wodzisław Śląski znajduje się również poniżej mediany (28,24 zł) i średniej (28,50 zł). Także w tym przypadku istnieje przestrzeń do zwiększenia stawek podatkowych, gdyż blisko 90% JST w grupie porównawczej ma wyższe stawki.

Wykres 12. Dynamika wpływów z najmu i dzierżawy składników majątkowych na 1 mieszkańca [PLN]

Źródło: opracowanie własne.

Zainteresowaniem objęto również wpływy z tytułu najmu i dzierżawy składników majątkowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Analiza wykazała, że średnia dynamika dochodów z tego tytułu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w przypadku Wodzisławia Śląskiego (107,8%) była niższa niż w grupie porównawczej (108,9%). Uwzględniając zróżnicowanie działań podejmowanych przez miasta w latach pandemii, jak również bezpośrednio po, zaprezentowano zmianę rok do roku w odniesieniu do 2024 r. dla grupy referencyjnej. Wodzisław Śląski odnotował jedną z najniższych wartości (106,6%), przy czym w przypadku Cieszyńska było to aż 122,7%. Podobnie jak w zakresie podatków lokalnych, JST posiadają władztwo w tym zakresie, zatem mogą bezpośrednio wpływać na kształtowanie się stawek z tytułu opłat czynszowych. Biorąc pod uwagę wskazane JST z grupy referencyjnej uzasadniona jest **pogłębiona analiza ustalanych stawek czynszu w kontekście optymalnego wykorzystania posiadanego majątku i źródeł jego finansowania.**

Analiza stanu finansów 2019-2024 z perspektywą WPF 2025+ (ujęcie syntetyczne)

Tabela 5. Planowane dochody w latach 2025-2035 [tys. PLN]

Wyszczególnienie	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Dochody ogółem	323 034,30	365 797,91	367 925,64	356 974,89	362 660,48	354 017,01	354 017,01	354 017,01	354 017,01	354 017,01	354 017,01
Dochody bieżące, z tego:	300 852,25	342 669,34	349 903,81	353 017,01	353 017,01	353 017,01	353 017,01	353 017,01	353 017,01	353 017,01	353 017,01
dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	169 378,81	203 254,57	208 539,19	213 752,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	2 412,09	2 486,86	2 551,52	2 615,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
z subwencji ogólnej	653,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	24 528,08	24 127,84	23 928,43	24 017,25	23 928,43	23 928,43	23 928,43	23 928,43	23 928,43	23 928,43	23 928,43
pozostałe dochody bieżące, w tym:	103 879,80	112 800,07	114 884,67	112 631,79	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
z podatku od nieruchomości	34 800,00	35 878,80	36 811,65	37 731,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dochody majątkowe, w tym:	22 182,04	23 128,57	18 021,83	3 957,89	9 643,47	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00
ze sprzedaży majątku	4 325,35	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00
z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	17 607,69	22 128,57	17 021,83	2 957,89	8 643,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwał nr XII/160/25 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 27 marca 2025 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Wodzisławia Śląskiego na lata 2025-2035.

Tabela 6. Dynamika planowanych dochodów w latach 2025-2035 [%]

Wyszczególnienie	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Dochody ogółem	113,2%	100,6%	97,0%	101,6%	97,6%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Dochody bieżące, z tego:	113,9%	102,1%	100,9%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	120,0%	102,6%	102,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	103,1%	102,6%	102,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
z subwencji ogólnej	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	98,4%	99,2%	100,4%	99,6%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
pozostałe dochody bieżące, w tym:	108,6%	101,8%	98,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
z podatku od nieruchomości	103,1%	102,6%	102,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Dochody majątkowe, w tym:	104,3%	77,9%	22,0%	243,7%	10,4%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
ze sprzedaży majątku	23,1%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	125,7%	76,9%	17,4%	292,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwał nr XII/160/25 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 27 marca 2025 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Wodzisławia Śląskiego na lata 2025-2035.

Syntetyczna analiza przyjętych wielkości dochodów dla lat 2025-2035, tj. w okresie objętym WPF wskazuje, że zostały one zaplanowane zgodnie z proponowanymi przez Ministerstwo Finansów wskaźnikami makroekonomicznymi.

Podsumowując analizę dochodów należy zauważyć, że Wodzisław Śląski posiada niewykorzystany potencjał w zakresie dochodów własnych, które są niezwykle istotne z punktu widzenia możliwości finansowych w zakresie realizacji nowych projektów (zarówno inwestycyjnych, jak również bieżących), a także spłaty długu. Na podstawie analizy dochodów podatkowych wykazano, że istnieje przestrzeń do ich zwiększenia, co zminimalizowałoby ryzyko związane z wyższym wzrostem wydatków bieżących niż dochodów bieżących, a tym samym obniżeniem możliwości finansowych w przyszłości.

WYSOKOŚĆ I STRUKTURA WYDATKÓW

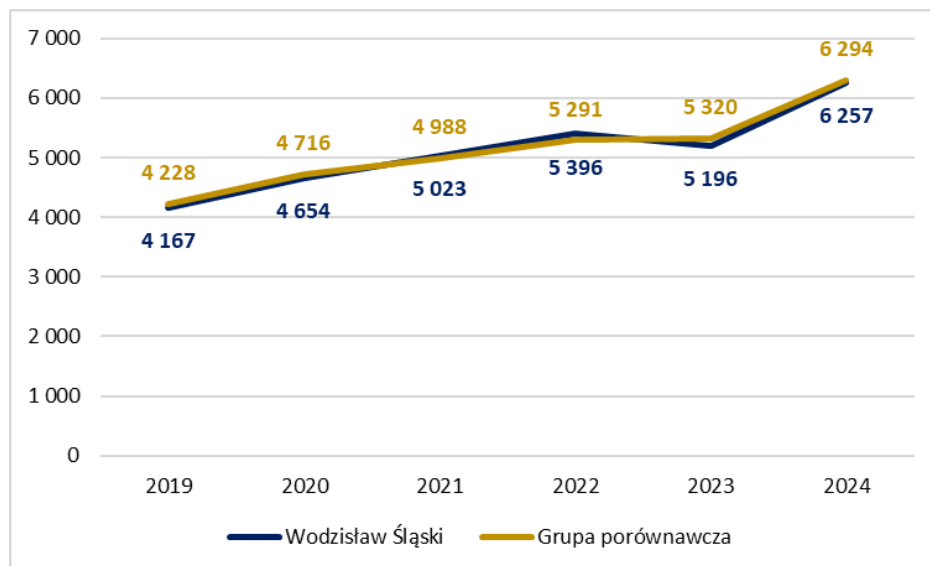
Analiza wydatków została przeprowadzona na podstawie danych wykazanych w rocznych sprawozdaniach z wykonania planu wydatków budżetowych za lata 2019-2024. Analizę wydatków przeprowadzono w analogiczny sposób, jak w przypadku dochodów – tj. w przeliczeniu na 1 mieszkańca, a także z uwzględnieniem struktury i dynamiki wydatków, co umożliwiło uzyskanie wartości porównawczej.

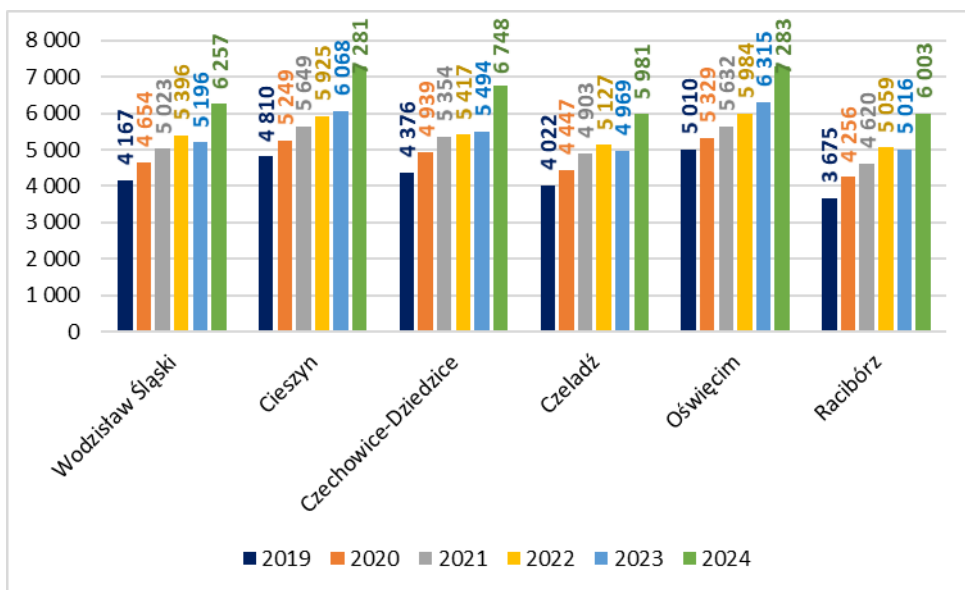
W ramach każdego działu budżetowego wydatki zostały podzielone na:

1. wydatki bieżące, w tym:
 - a. wynagrodzenia i pochodne;
 - b. wydatki bieżące związane z realizacją zadań statutowych;
 - c. wydatki bieżące na obsługę długu i poręczenia;
 - d. pozostałe wydatki bieżące;
2. wydatki majątkowe.

Dzięki takiemu ujęciu wydatków zachowano wynikający z klasyfikacji budżetowej merytoryczny podział ułatwiający późniejsze formułowanie głównych rekomendacji.

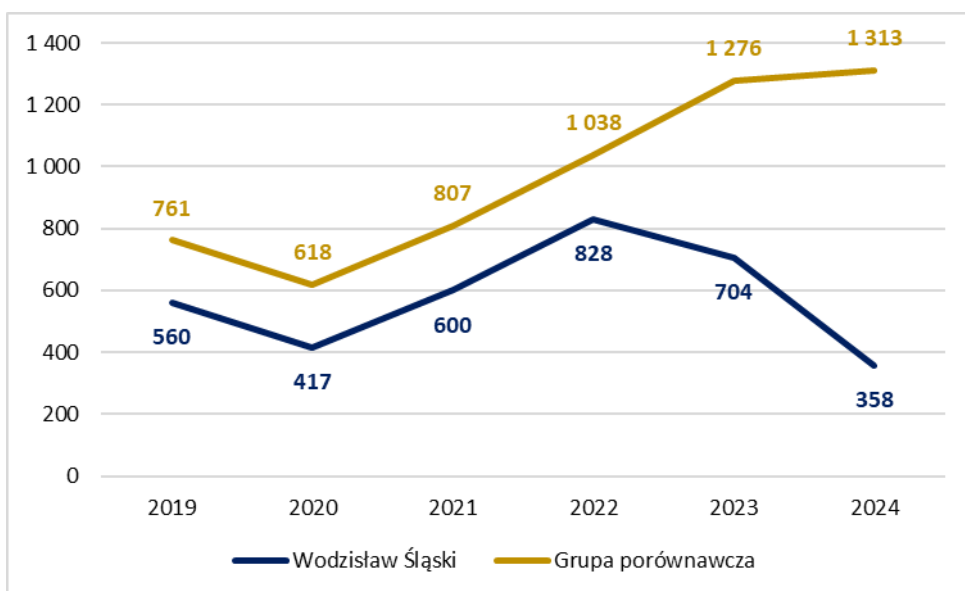
Wykres 13. Wydatki bieżące na 1 mieszkańca [PLN]

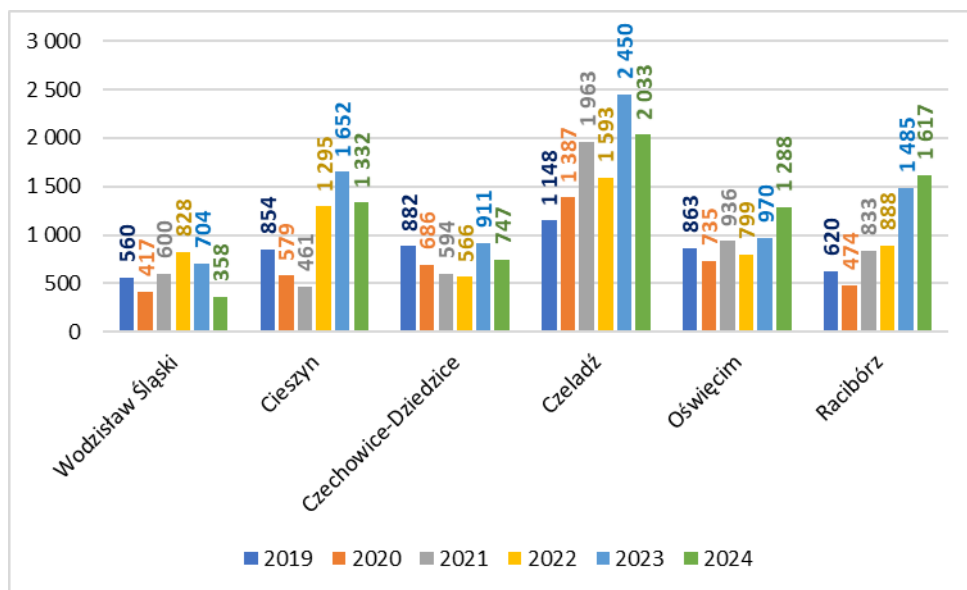

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 14. Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca [PLN]

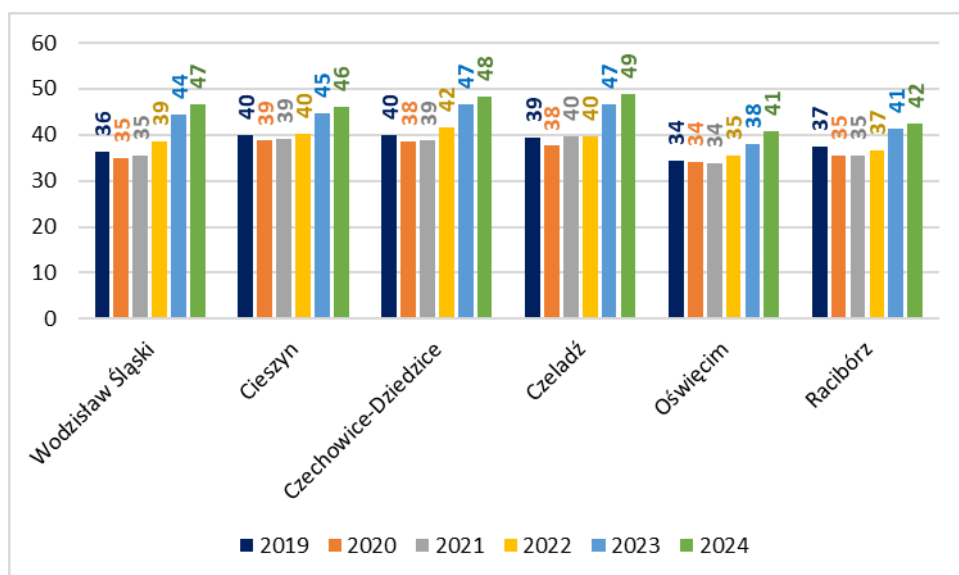
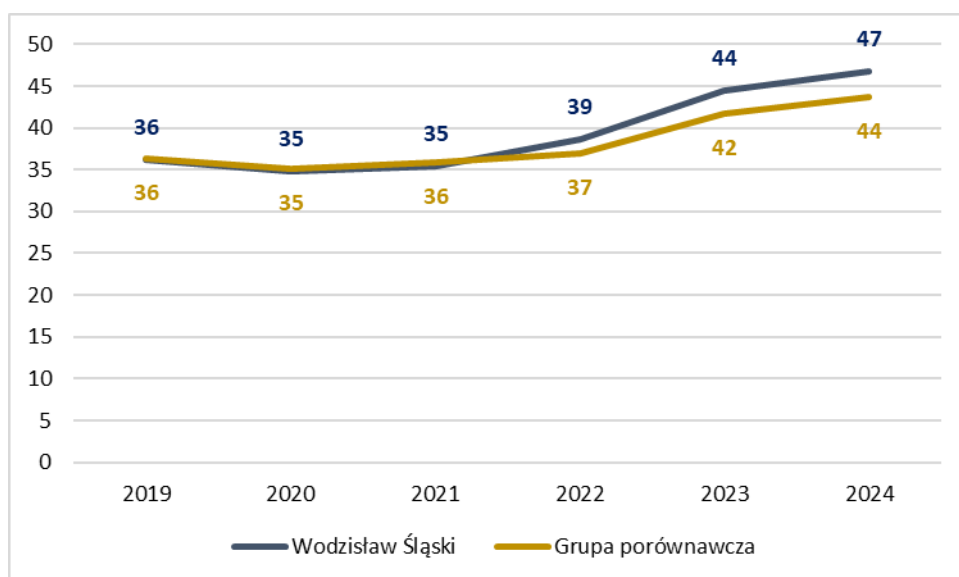

Źródło: opracowanie własne.

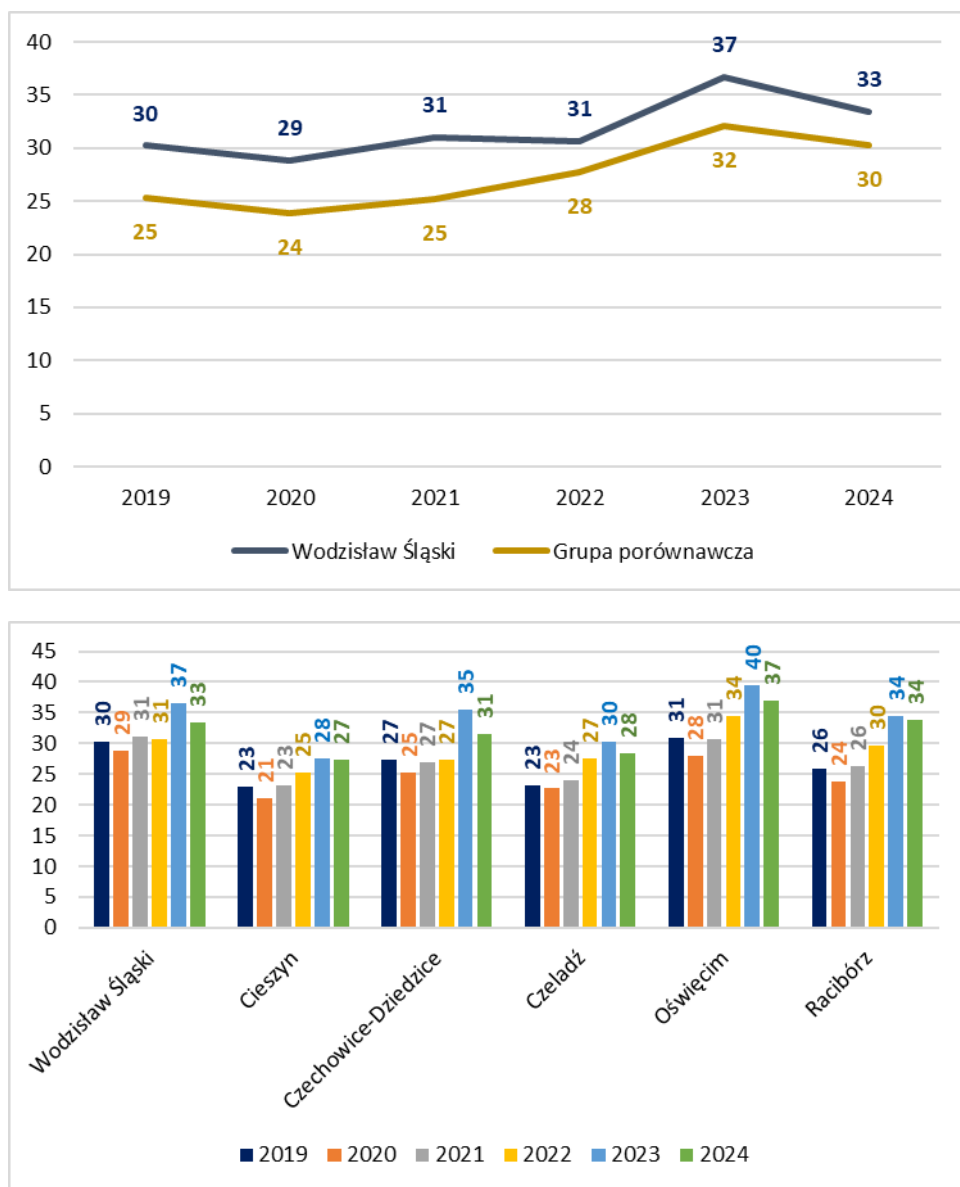
Biorąc pod uwagę główne rodzaje wydatków budżetowych, tj. bieżące i majątkowe warto zauważyć, że w całym okresie objętym analizą wyższe wydatki bieżące na 1 mieszkańca były generowane przez Cieszyń, Czechowice-Dziedzice i Oświęcim. Ponadto względem średniej w grupie porównawczej jedynie w latach 2021-2022 Wodzisław Śląski wydatkował więcej środków z budżetu bieżącego w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Tym samym w ujęciu syntetycznym jest to sytuacja korzystniejsza niż w porównywalnych JST. Celem wyjaśnienia przyczyn takiej sytuacji należałoby dokonać pogłębionej analizy w zakresie poszczególnych grup wydatków bieżących. Z tego względu w dalszej części poddano te elementy syntetycznej analizie. W przypadku zaś wydatków majątkowych, które są jednym z istotnych elementów wpływających na rozwój JST należy zauważyć z kolei zdecydowanie niższe wydatki na 1 mieszkańca względem średniej w grupie porównawczej. O ile do 2022 r. włącznie utrzymywał się względnie stały dystans wobec grupy porównawczej, o tyle w latach 2023-2024 nastąpiło osłabienie procesów inwestycyjnych w Wodzisławiu Śląskim. Sytuacja ta jest również zauważalna na tle wybranych miast referencyjnych, gdzie praktycznie we wszystkich latach ich wydatki majątkowe wyrażone w wartościach na 1 mieszkańca były wyższe poza incydentalnymi przypadkami. Jedną z przyczyn jest ujemny wynik operacyjny w latach 2023-2024. **W konsekwencji w ramach dalszych działań szczególnym zainteresowaniem należy objąć stronę dochodową. Istotne będzie również dokonanie ogólnej oceny wybranych rodzajów wydatków bieżących.**

Wykres 15. Udział wydatków na wynagrodzenia w wydatkach bieżących [%]

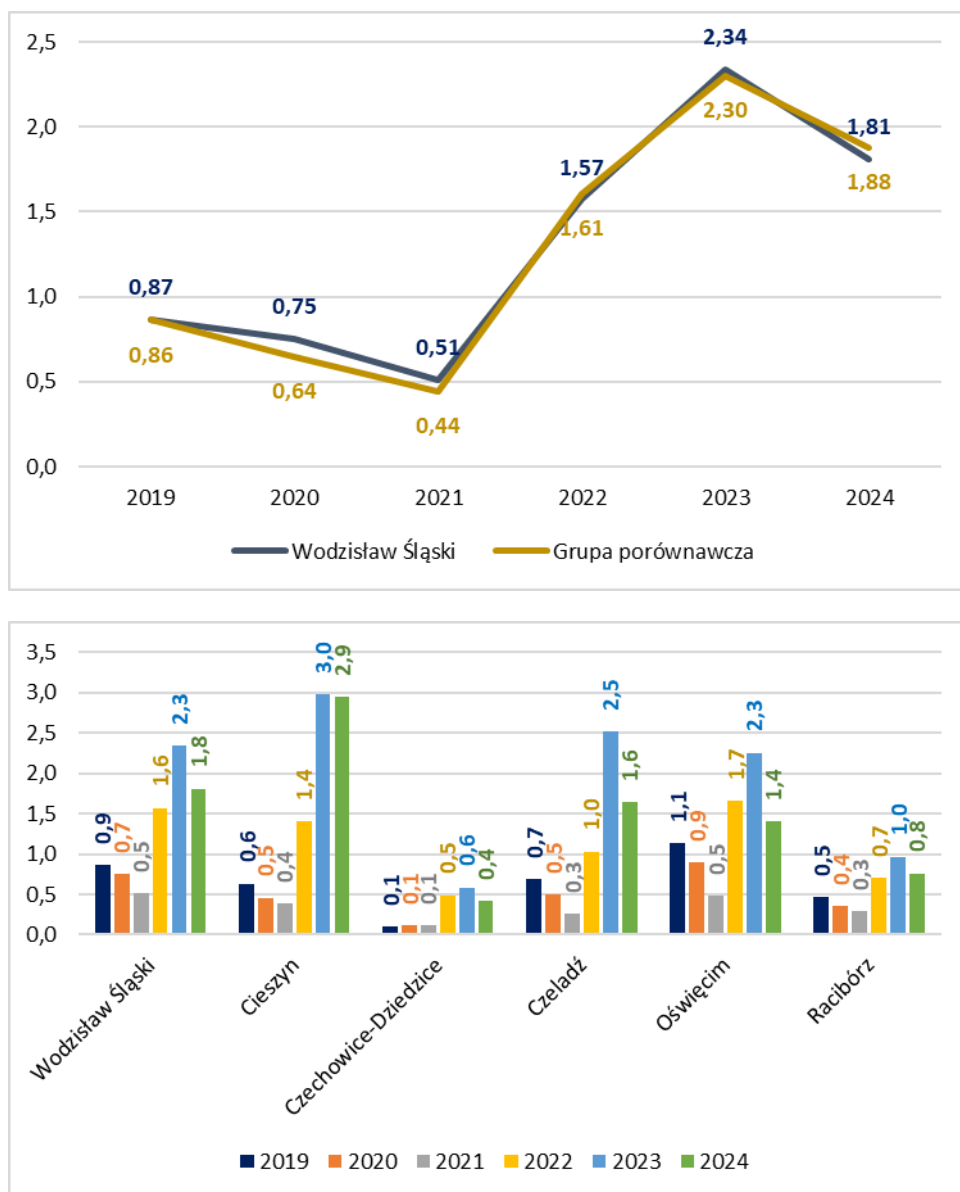
Źródło: opracowanie własne.

Wykres 16. Udział wydatków związanych z realizacją ich statutowych zadań w wydatkach bieżących [%]

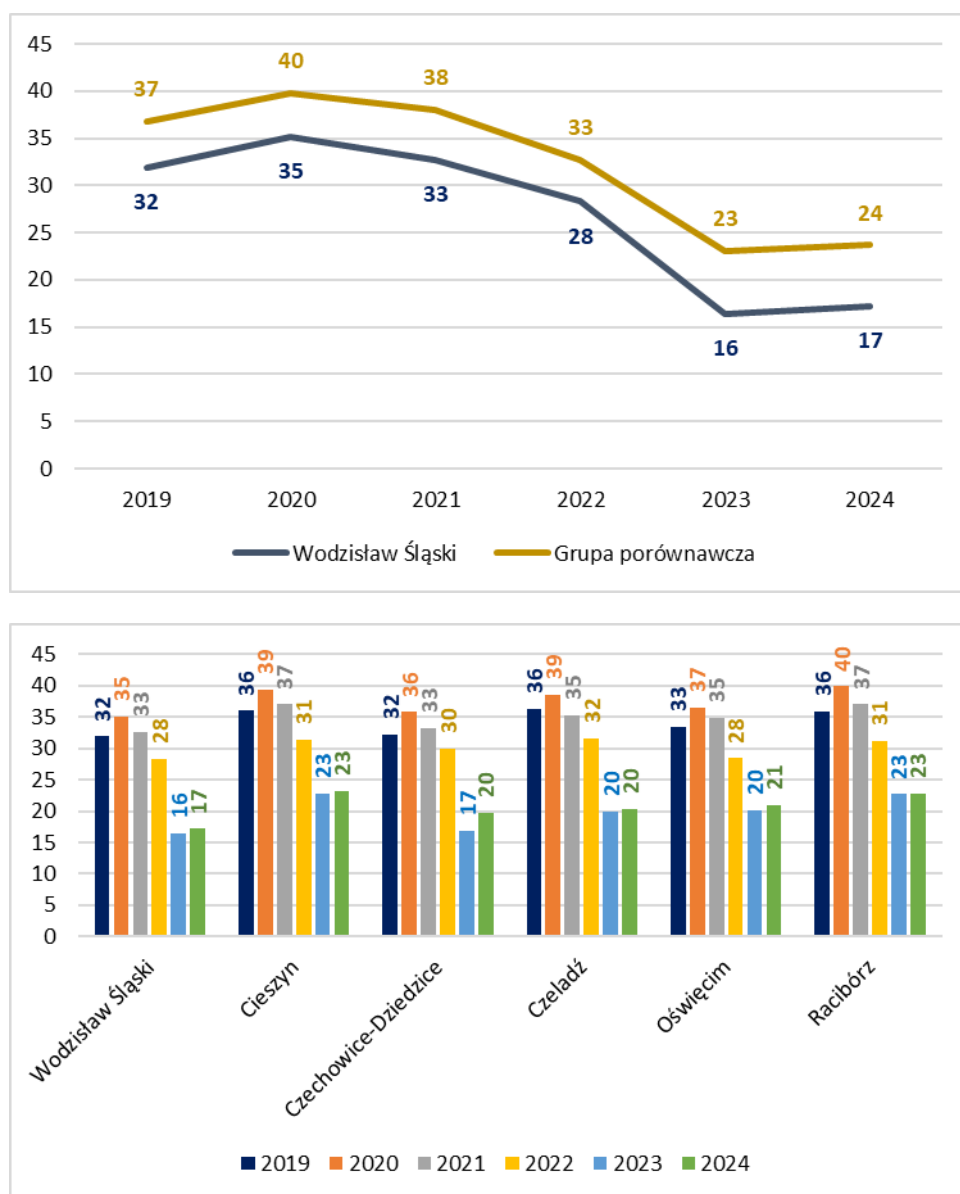
Źródło: opracowanie własne.

Wykres 17. Udział wydatków bieżących na obsługę długu i poręczenia w wydatkach bieżących [%]

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 18. Udział pozostałych wydatków bieżących (bez UE) w wydatkach bieżących [%]

Źródło: opracowanie własne.

W pierwszej kolejności pod uwagę wzięto strukturę wydatków bieżących, którą zestawiono z wynikami dla grupy porównawczej. W przypadku wydatków bieżących na wynagrodzenia i składki od nich naliczane, obserwowano nieznacznie wyższe wyniki dla Wodzisławia Śląskiego niż średnia dla grupy porównawczej. Tym samym wydatki z tego tytułu w większym stopniu obciążają budżet Wodzisławia Śląskiego. Warto zauważyć, że do 2022 r. wartości te były do zbliżone względem średniej w grupie porównawczej, a w kolejnych latach są nieco wyższe. Nie oznacza to jednak nadmiernych wydatków Miasta z tytułu wynagrodzeń, ponieważ różnica względem średniej w grupie porównawczej wynosi zaledwie 3 pkt. proc. Przyczyn tej sytuacji można upatrywać w takich zdarzeniach, jak np. wzrost płacy minimalnej, wypłaty nagród jubileuszowych i odpraw emerytalnych, jak również w liczbie zatrudnionych pracowników we wszystkich jednostkach budżetowych. Szczegółowa analiza tego zagadnienia nie była przedmiotem niniejszego opracowania. Kluczowym aspektem jest jednak stabilny poziom i trend zbliżony do średniej w grupie porównawczej. Podobna sytuacja jest zauważalna w wyszczególnionych JST: Czeladź (49%), Czechowice-Dziedzice (48%), czy też Cieszyń (47%). **Dodatkowo analiza w przeliczeniu na 1 mieszkańca w grupie referencyjnej wykazała, że Wodzisław Śląski ma (poza Raciborzem) najniższe wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane.**

Warto zwrócić uwagę na utrzymujący się wyższy udział wydatków bieżących związanych z realizacją zadań statutowych, tzw. wydatki rzeczowe. Jest on wyższy w całym okresie objętym analizą, a najwyższy poziom osiągnięto w 2023 r. (37%). Na koniec 2024 r. udział wydatków rzeczowych zmniejszył się o 4 pkt. proc. Podobne zjawisko miało jednak miejsce w odniesieniu do średniej w grupie porównawczej. W relacji do wybranych JST obciążenie budżetów z tego tytułu było zróżnicowane, co może wskazywać na zdarzenia o charakterze incydentalnym. Celem identyfikacji przyczyn takiego zjawiska należałoby dokonać analizy porównawczej w odniesieniu do poszczególnych paragrafów klasyfikacji budżetowej, co wykracza poza zakres niniejszego opracowania.

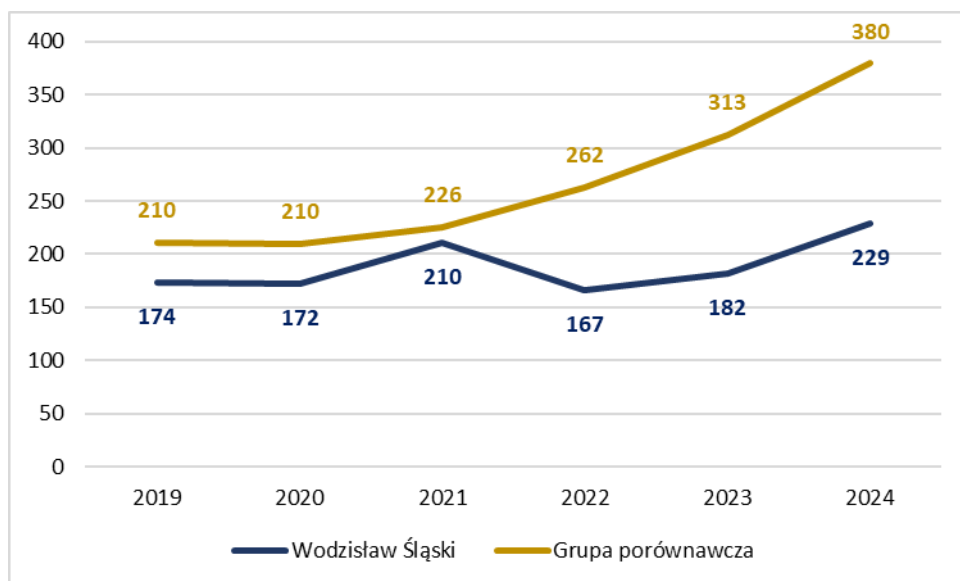
Poziom obciążenia budżetu wydatkami związanymi z obsługą długu praktycznie nie odbiega od średniej w grupie porównawczej. Jednak zaznaczyć należy, że w odniesieniu do wybranych celem porównania JST referencyjnych (Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Oświęcim, Racibórz), obciążenie budżetu Wodzisławia Śląskiego w 2024 r. z tego tytułu osiągało drugie co do wielkości wartości (1,8%). Wyższe obciążenie generowano w Cieszynie (2,9%). Niewątpliwie w latach 2022-2023 nastąpił wzrost obciążeń budżetów lokalnych z tego tytułu, co było m.in. skutkiem wzrostu oprocentowania zadłużenia. Elementy związane z zadłużeniem i jego obsługą będą przedmiotem analizy w dalszej części niniejszego opracowania.

W zakresie pozostałych wydatków bieżących w łącznej kwocie wydatków bieżących odnotowano również spadek wartości względem 2019 r. Ponadto wartości te znajdują się poniżej średniej w grupie porównawczej utrzymując zrównoważony dystans. Na wydatki ujmowane w tej kategorii składają się m.in. świadczenia na rzecz osób fizycznych, jak również udzielone z budżetu dotacje na zadania bieżące. Spadek wielkości udziału zarówno dla Wodzisławia Śląskiego i średniej w grupie porównawczej w 2023 r. był związany z wydatkami dotyczącymi świadczeń wypłacanych na rzecz osób fizycznych. Istotny wpływ miała na to m.in. zmiana wypłaty świadczenia „Rodzina 500+”, które zostało przekazane do realizacji przez ZUS..

Dodatkowo na potrzeby niniejszego opracowania przeprowadzono analizę dynamiki wydatków wg powyższych grup. Co do zasady **w większości przypadków zarówno tendencja i wartość wskaźnika dynamiki były bardzo zbliżone do średniej dla grupy porównawczej, co uzasadniało zmianę wydatków w poszczególnych latach**. Z tego względu odstąpiono od graficznej prezentacji wyników. Jedynie w 2024 r. w przypadku udzielanych dotacji z budżetu Wodzisławia Śląskiego (148,20%) zaobserwowano wyższy wzrost niż w przypadku średniej w grupie porównawczej (124,50%).

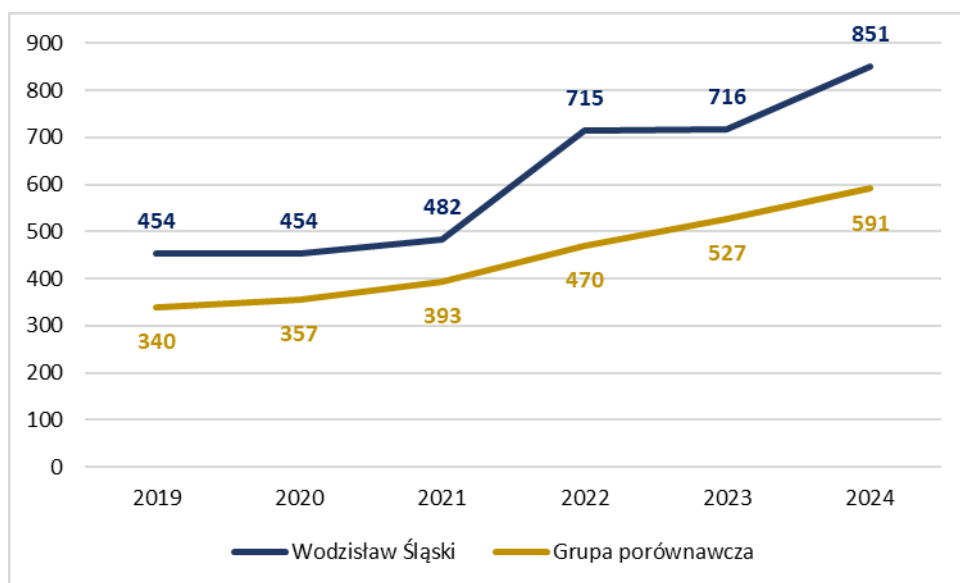
W dalszej części opracowania dotyczącego sytuacji finansowej uwaga została skupiona na kierunkach wydatków bieżących, które są istotne zarówno z punktu widzenia realizacji zadań publicznych, jak również obciążenia budżetu. Celem porównania wartości te zostały zaprezentowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Wykres 19. Wydatki bieżące na transport i łączność (600) na 1 mieszkańca [PLN]

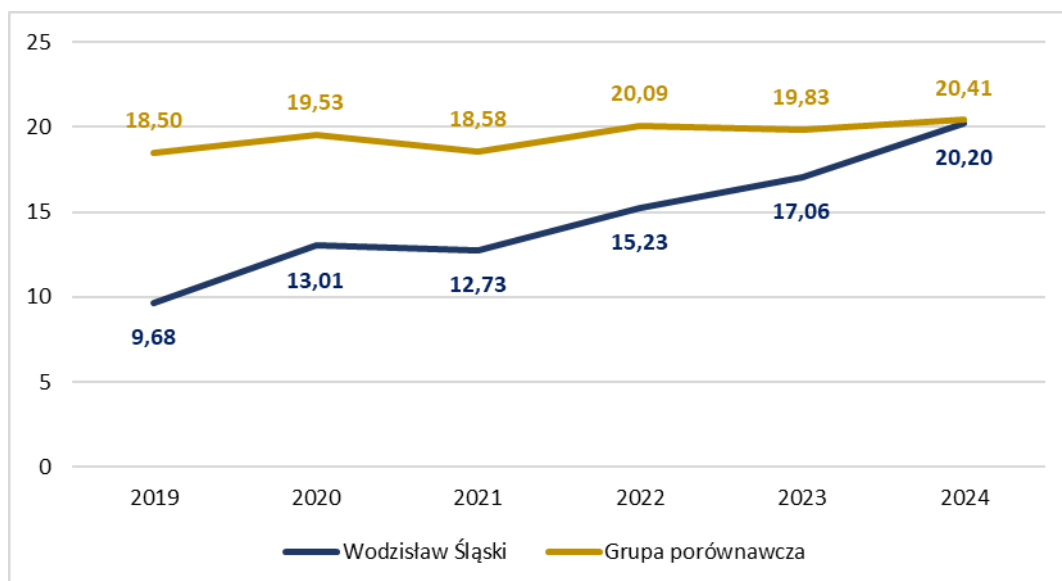
Źródło: opracowanie własne.

Wykres 20. Wydatki bieżące na administrację publiczną (750) na 1 mieszkańca [PLN]

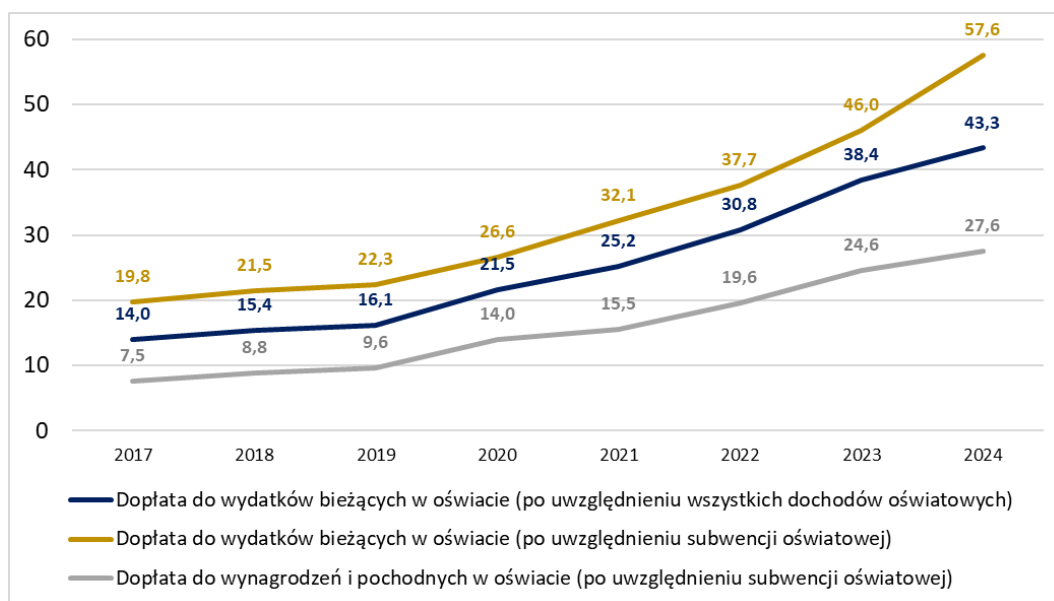
Źródło: opracowanie własne.

Wykres 21. Relacja luki finansowej w oświacie do dochodów bieżących do dyspozycji² [%]

Źródło: opracowanie własne.

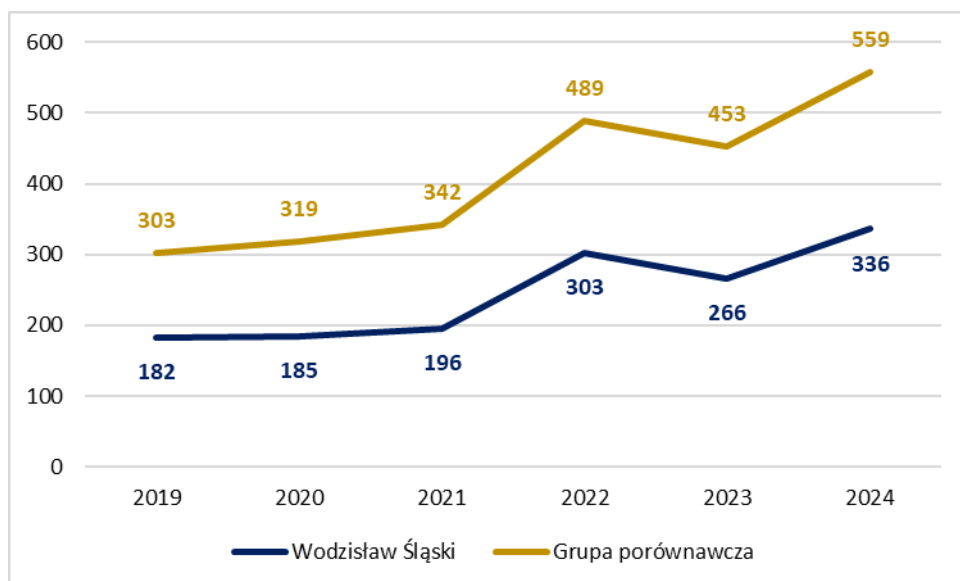
Wykres 22. Wysokość dopłaty z budżetu miasta do wydatków oświatowych [mln PLN]

Źródło: dane Urzędu Miasta Wodzisławia Śląskiego.

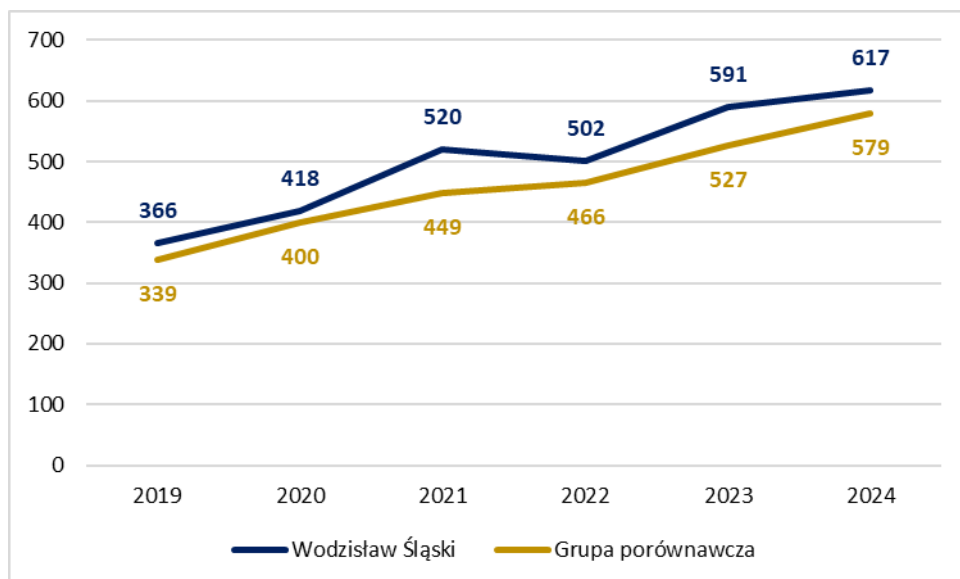
² Przez dochody bieżące do dyspozycji rozumie się dochody bieżące pomniejszone o dotacje i środki na zadania bieżące oraz oświatową część subwencji ogólnej.

Wykres 23. Wydatki bieżące na pomoc społeczną (852) na 1 mieszkańca [PLN]

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 24. Wydatki bieżące na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (900) na 1 mieszkańca [PLN]

Źródło: opracowanie własne.

W ramach analizy badania poddano wszystkie wydatki bieżące, a na potrzeby niniejszego opracowania wyodrębniono wybrane kierunki wydatków bieżących odnoszące się do następujących sfer realizacji zadań publicznych, które są istotne z punktu widzenia budżetu analizowanej JST:

1. Transport i łączność, tj. zadania w drogownictwie (dział 600);
2. Administracja publiczna (dział 750);
3. Edukacja (dział 801 i 854);
4. Pomoc społeczna (dział 852);
5. Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (dział 900).

W większym stopniu budżet Wodzisławia Śląskiego jest obciążony przez wydatki bieżące związane z administracją publiczną (dział 750) oraz gospodarką komunalną i ochroną środowiska (dział 900).

W przypadku administracji publicznej istotny wzrost wskaźnika struktury nastąpił w 2022 r. i w kolejnych latach wartość wskaźnika struktury utrzymywała się na stabilnym poziomie w okolicy 14% przy średniej dla grupy porównawczej na poziomie 9%. W przypadku gospodarki komunalnej na koniec 2024 r. różnica wskaźnika struktury między Wodzisławiem Śląskim (9,9%) a średnią w grupie porównawczej (9,1%) wynosiła zaledwie 0,8 pkt. proc. Ponadto, ponieważ w Wodzisławiu Śląskim funkcjonuje Centrum Usług Wspólnych (CUW), którego wydatki są ujmowane w dziale 750 (rozdział 75085), przeanalizowano również ich wpływ na poziom wydatków w niniejszym dziale. Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, że w Wodzisławiu Śląskim blisko 20% wydatków bieżących jest generowanych przez wydatki bieżące ponoszone na funkcjonowanie CUW. W ramach grupy porównawczej wydatki te stanowią mniej niż 10% wydatków bieżących ponoszonych na administrację publiczną. Można przyjąć, że w grupie porównawczej JST w mniejszym stopniu korzystają z rozwiązania, jakim jest CUW. Tym samym wydatki związane z obsługą administracyjną jednostek (zwłaszcza oświatowych) są ujmowane w innych podziałkach klasyfikacji budżetowej. Porównanie kosztochłonności tego rozwiązania wymagałoby m.in. analizy pod względem liczby obsługiwanych jednostek, czy też liczby obsługiwanych pracowników. Jednak szczegółowa analiza tego zagadnienia nie była przedmiotem niniejszego opracowania. Dodatkowo widoczny od 2022 r. wzrost wydatków bieżących w dziale 750 jest wynikiem zmian klasyfikacji budżetowej w związku z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 27.07.2022 r., na mocy którego do rozdziału 75023 (urzędy gmin i miast na prawach powiatu) przeniesiono wydatki związane z utrzymaniem stanowisk pracy ponoszone w ramach Zarządu Dróg Miejskich.

W przypadku zadań oświatowych zestawiono ze sobą wartość luki finansowej w oświacie oraz dochody bieżące do dyspozycji, które co do zasady nie są tzw. środkami „znaczonymi”. Począwszy od 2022 r. zaobserwowano większe tempo obciążenia dochodów bieżących do dyspozycji luką finansową w oświacie. Oznacza to, że większą część z generowanych dochodów bieżących Miasto musiało przeznaczać na dofinansowanie zadań oświatowych. W przeciwieństwie do średniej w grupie porównawczej, luka finansowa w oświacie Wodzisławia Śląskiego pogłębiała się szybciej. W latach 2022-2023 dynamika wyniosła odpowiednio 124,4% i 129,3% (Wodzisław Śląski), podczas, gdy średnia w grupie porównawczej wyniosła 113,1% i 113,8%. W 2024 r. pogłębianie się luki finansowej w oświacie spowolniło w przypadku Wodzisławia Śląskiego (115,9%), aczkolwiek nadal rosła ona szybciej niż w grupie porównawczej (średnia wyniosła 112,1%). Ze względu na istotę wyzwania związanego z finansowaniem zadań oświatowych przed jakimi stoi Miasto zaprezentowano również pogłębione informacje odnoszące się do pokrycia wydatków bieżących na oświatę (w tym również wynagrodzeń i składek od nich naliczanych) subwencją oświatową i (szerzej) dochodami oświatowymi. Subwencja oświatowa w coraz mniejszym stopniu pokrywa wydatki dokonywane w tym obszarze. Przyspieszenie przyrostu luki finansowej nastąpiło po reformie systemu oświaty związanej z likwidacją gimnazjów. Warto zauważyć, że systematycznie wzrasta wielkość wydatków oświatowych finansowych z innych źródeł niż dochody oświatowe, które uwzględniają również oświatową część subwencji ogólnej. O ile w 2019 r. była to kwota ponad 16,1 mln zł, o tyle w 2024 r. było to już 43,3 mln zł. Z kolei na wynagrodzenia i składki od nich naliczane w 2024 r. Miasto musiało zaangażować inne środki niż oświatowe blisko 27,6 mln zł. W 2019 r. było niewiele ponad 9,6 mln zł. Biorąc pod uwagę opisaną wcześniej sytuację w zakresie dochodów własnych należy zauważyć, że łączne zestawienie obu wielkości może powodować ograniczanie dalszych zdolności inwestycyjnych. Ewentualne dalsze spowolnienie wykonania dochodów własnych (w kolejnych latach) przy szybszym tempie pogłębiania się luki finansowej w oświacie nie będzie w stanie jej rekompensować. Nie mniej jednak, że **względem na szybszy przyrost luki finansowej w oświacie w przypadku Wodzisławia Śląskiego, obszar może wskazywać na konieczność pogłębionej analizy.**

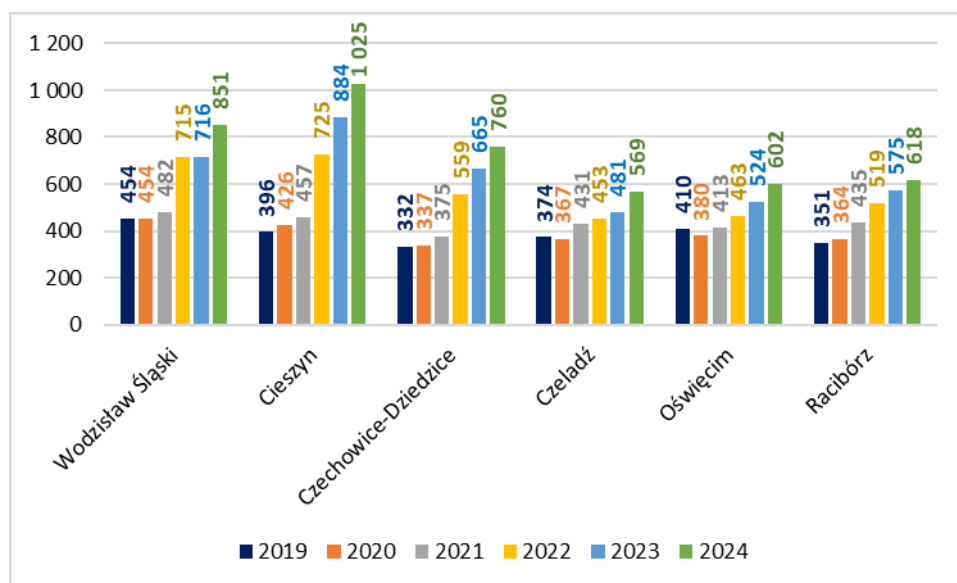
Warto zauważyć, że mniejsze obciążenia względem średniej w grupie porównawczej są generowane przez wydatki bieżące związane z zadaniami w drogownictwie (dział 600) oraz z pomocą społeczną (dział 852). W obu przypadkach dystans względem średniej grupy porównawczej wynosił odpowiednio 2,4 pkt. proc. (dział 600) i 3,6 pkt. proc. (dział 852). Kwestie związane z pomocą społeczną zostały opisane we wcześniejszej części raportu. Ogólna analiza ponoszonych wydatków w dziale 852 wykazała, że w rozdziałach 85205 (Zadania w zakresie przeciwdziałania przemoc domowej) i 85214 (Zasiłki

okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe) odnotowano szybsze tempo wzrostu wydatków po 2022 r. Na poziom finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej przekłada się m.in. sytuacja materialna mieszkańców. Więcej na temat pomocy społecznej, w tym źródeł finansowania i kierunków wydatkowania środków znajduje się w rozdziale II niniejszego opracowania.

Zatem w tym miejscu warto zwrócić uwagę na poziom wydatków bieżących w zakresie transportu i łączności. Jednym z istotniejszych kierunków są wydatki ponoszone w ramach zapewnienia lokalnego transportu zbiorowego (rozdział 60004). Przeprowadzona analiza w tym zakresie wykazała, że w przeliczeniu na 1 mieszkańca Wodzisław Śląski posiada niższe wydatki bieżące niż średnia w grupie porównawczej. Przeciętna wartość w latach 2019-2024 dla Wodzisławia Śląskiego wyniosła 110 zł/mieszkańca, a dla grupy porównawczej było to 173 zł/mieszkańca. **Tym samym Wodzisław Śląski ponosił relatywnie niższe koszty związane z lokalnym transportem zbiorowym niż miało to miejsce w grupie porównawczej.**

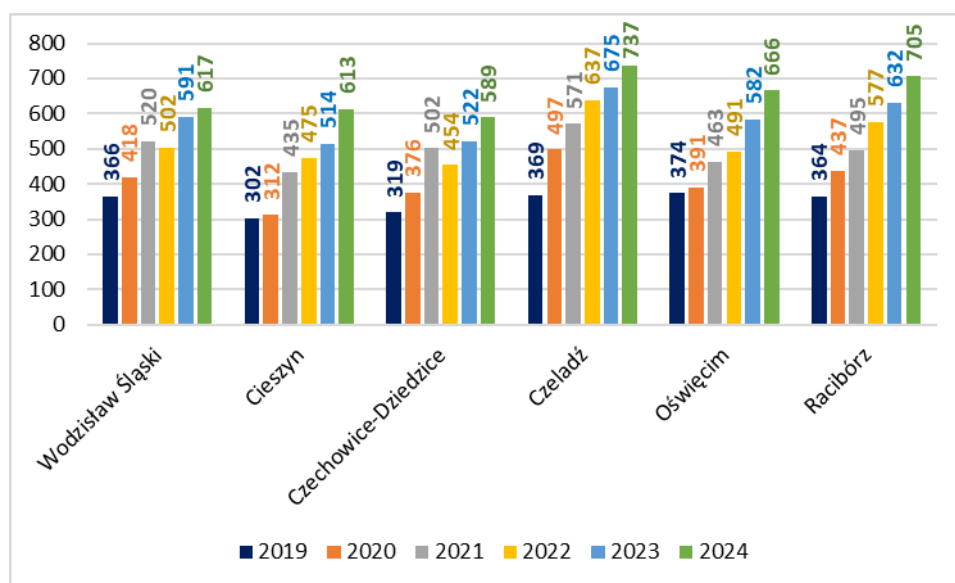
W odniesieniu do wartości prezentowanych w przeliczeniu na 1 mieszkańca należy zwrócić uwagę m.in. na to, że podobnie jak w przypadku wskaźnika struktury, wyższe wartości są uzyskiwane w obszarach związanych z zadaniami z zakresu administracji publicznej (dział 750) oraz gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (dział 900). W zakresie administracji publicznej powiększa się różnica względem średniej w grupie porównawczej i na koniec 2024 r. wyniosła niewiele ponad 260 zł. Wartość w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla Wodzisławia Śląskiego wyniosła blisko 851 zł, a średnia dla grupy porównawczej prawie 591 zł.

Wykres 25. Wydatki bieżące na administrację publiczną (750) na 1 mieszkańca [PLN] - wybrane JST

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 26. Wydatki bieżące na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (900) na 1 mieszkańca [PLN] - wybrane JST

Źródło: opracowanie własne.

W odniesieniu do wydatków na administrację publiczną (dział 750) warto zauważyć, że historycznie (2019-2021) w przeliczeniu na 1 mieszkańca osiągały wyższe wartości niż miało to miejsce w porównywanych JST. Zmiana nastąpiła w 2022 r., gdy odnotowano wyższą wartość wskaźnika w Cieszyń. Wysoki wzrost wydatków z tego tytułu miał również miejsce w pozostałych JST, a główną przyczyną była zmiana klasyfikacji budżetowej związana z klasyfikowaniem wydatków na wynagrodzenia pracowników realizujących zadania publiczne. Warto nadmienić, że sposób prezentacji danych przy zastosowaniu klasyfikacji budżetowej jest uzależniony od przyjętych rozwiązań organizacyjnych w JST. Ostatecznie w 2024 r. wydatki bieżące w przypadku Wodzisławia Śląskiego ukształtowały się na poziomie 851 zł/mieszkańca, przy czym w Cieszyń była to wartość 1.025 zł/mieszkańca. Z punktu widzenia niniejszej analizy istotniejszy jest jednak trend, który miał miejsce w latach 2019-2024. We wszystkich analizowanych JST większy wzrost wartości przypadał na lata 2022-2024, co tłumaczy zwiększone obciążenie budżetu tym rodzajem wydatków stałych. Tak więc, przyczyną zwiększenia wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane wykazywanych w dziale 750 była w opisana wcześniej szczególności zmiana klasyfikacji budżetowej. Ponadto należy mieć na uwadze również wzrost wynagrodzenia minimalnego z poziomu 2.800 zł brutto (2021 r.) do 4.300 zł brutto (2024 r.).

W odniesieniu do wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca wskazano, że względem średniej w grupie porównawczej Wodzisław Śląski ponosił wyższe koszty. Z kolei biorąc pod uwagę wyłącznie JST wskazane przez Miasto, sytuacja ta jest bardziej zróżnicowana. Wyższe wydatki w całym okresie wziętym pod uwagę ponosiła Czeladź i Racibórz (poza latami 2019 i 2021). Zatem można domniemywać, że w tych JST koszty związane z gospodarką komunalną i ochroną środowiska są wyższe, co będzie miało wpływ również na sytuację budżetową. **Dalszemu zainteresowaniu ze strony Miasta warto byłoby poddać m.in. efektywność funkcjonowania systemu gospodarki odpadami, który jest jednym z najbardziej kosztochłonnych zadań budżetu w analizowanym obszarze.** Należy nadmienić, że względem średniej w grupie porównawczej wydatki związane z utrzymaniem systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Wodzisławiu Śląskim w większym stopniu obciążają wydatki bieżące w dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. W latach 2019-2024 było to przeciętnie 61,4% (Wodzisław Śląski) i 51,0% (grupa porównawcza). Zatem jest to istotny kierunek wydatkowania środków publicznych w niniejszym obszarze.

Ponadto analiza wykazała, że w przypadku transportu i łączności (dział 600), a więc zadań w drogownictwie ponoszone wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca są jednymi z niższych zarówno

w odniesieniu do średniej w grupie porównawczej, jak i do wybranych miast referencyjnych. Przykładowo Wodzisław Śląski w 2024 r. uzyskał wartość 229 zł, a w przypadku JST takich jak: Czechowice-Dziedzice, Czeladź i Oświęcim kwota ta przekroczyła ponad wartość 520 zł na 1 mieszkańca. Nie mniej jednak niższe wydatki bieżące w tym obszarze mogą być podyktowane lepszą jakością dróg, jak również innymi rodzajami wydatków.

Przeprowadzona analiza w zakresie wybranych kierunków wydatkowania środków publicznych nie wykazała istotnych odchyleń względem średniej w grupie porównawczej, które można byłoby uznać za niekorzystne. Miasto ponosi jedne z niższych wydatków bieżących w zakresie transportu i łączności, jak również pomocy społecznej. Jednak dalszym zainteresowaniem należałoby objąć obszar związany z administracją publiczną, jak również funkcjonowaniem systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Analiza tak mogłaby zostać przeprowadzona w ramach czynności audytu wewnętrznego.

Analiza stanu finansów 2019-2024 z perspektywą WPF 2025+ (ujęcie syntetyczne)

Tabela 7. Planowane wydatki budżetu w latach 2025-2035 [tys. PLN]

Wyszczególnienie	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Wydatki ogółem	337 620,13	353 248,66	357 730,25	346 779,51	352 065,09	343 113,63	342 959,45	343 814,99	344 378,72	344 721,53	346 145,32
Wydatki bieżące, w tym:	301 677,79	311 029,80	319 116,58	327 094,49	327 094,49	327 094,49	327 094,49	327 094,49	327 094,49	327 094,49	327 094,49
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	131 852,86	140 159,59	148 288,85	156 148,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
z tytułu poręczeń i gwarancji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
wydatki na obsługę długu	6 171,13	5 778,51	4 276,17	3 080,41	2 073,16	1 714,21	1 344,72	1 004,26	601,97	176,10	16,81
Wydatki majątkowe	35 942,34	42 218,86	38 613,67	19 685,01	24 970,60	16 019,14	15 864,96	16 720,50	17 284,23	17 627,04	19 050,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr XII/160/25 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 27 marca 2025 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Wodzisławia Śląskiego na lata 2025-2035.

Tabela 8. Dynamika planowanych wydatków budżetu w latach 2025-2035 [%]

Wyszczególnienie	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Wydatki ogółem	104,6%	101,3%	96,9%	101,5%	97,5%	100,0%	100,2%	100,2%	100,1%	100,4%
Wydatki bieżące, w tym:	103,1%	102,6%	102,5%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	106,3%	105,8%	105,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
z tytułu poręczeń i gwarancji	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
wydatki na obsługę długu	93,6%	74,0%	72,0%	67,3%	82,7%	78,4%	74,7%	59,9%	29,3%	9,5%
Wydatki majątkowe	117,5%	91,5%	51,0%	126,9%	64,2%	99,0%	105,4%	103,4%	102,0%	108,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr XII/160/25 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 27 marca 2025 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Wodzisławia Śląskiego na lata 2025-2035.

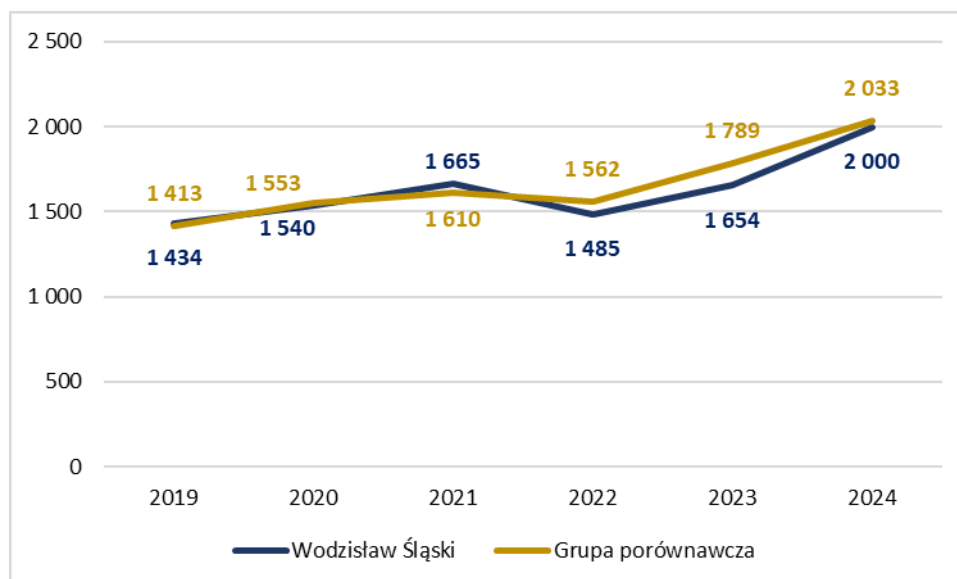
Analizując prognozowane wielkości na lata 2025-2035 należy zwrócić szczególną uwagę na pozycję dotyczącą wydatków bieżących. Dynamika planowanych wydatków bieżących w 2026 r. wynosi 103,1%, natomiast w 2025 r. jest to 108,2%. Zatem planuje się zmniejszenie wydatków bieżących, co może być uzasadnione wystąpieniem zdarzeń incydentalnych w 2025 r., które nie będą miały swojej kontynuacji w kolejnych latach. Jednak warto dodać, że jednocześnie w 2026 r. zaplanowano wzrost wydatków bieżących na wynagrodzenia i składki od nich naliczane na poziomie 106,3%. Z tego względu należy upatrywać potencjalnego ryzyka w realizacji przyjętych założeń w tym zakresie. Zaznaczyć należy, że jest to powszechna praktyka, że na obecnym etapie realizacji budżetu zakłada się niższy poziom wydatków bieżących na lata przyszłe, gdyż rok budżetowy charakteryzuje się m.in. zdarzeniami incydentalnymi. Nie mniej jednak sytuacja ta wymaga monitorowania w przyszłości, gdyż ewentualna wyższa realizacja wydatków bieżących, może wpłynąć negatywnie na zdolność kredytową JST w kolejnych latach.

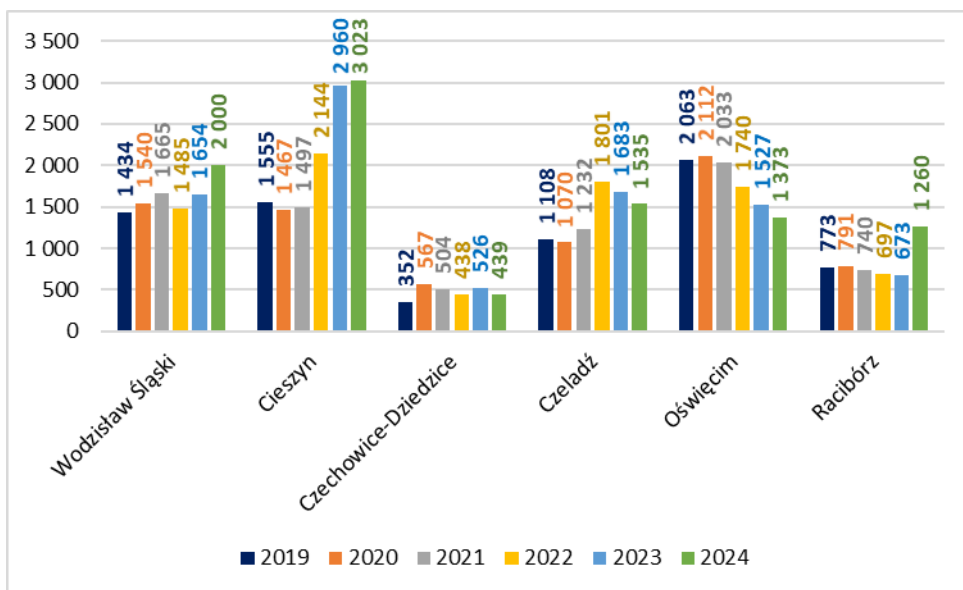
Podsumowując analizę wydatków należy zauważyć, że pozytywnym aspektem jest utrzymywanie stałej struktury wydatków, zarówno w kontekście grup wydatków, jak również ich kierunków. Umożliwia to stabilne planowanie przyszłych wydatków bieżących w zakresie zależnym od JST. Z kolei warto dokonać pogłębionej analizy związanej z wybranymi wydatkami. Pogłębionej analizie warto byłoby poddać aspekty obejmujące zarówno administrację publiczną, a także gospodarkę komunalną i ochronę środowiska.

MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNE I ZADŁUŻENIE

Analizując główne ryzyka związane z zarządzaniem długiem zwrócić należy uwagę na elementy wpływające na relację z art. 243 ustawy o finansach publicznych, jak również podejmowane decyzje przez organy Miasta w zakresie kosztów obsługi długu, a w szczególności rozchodów na spłaty rat kapitałowych.

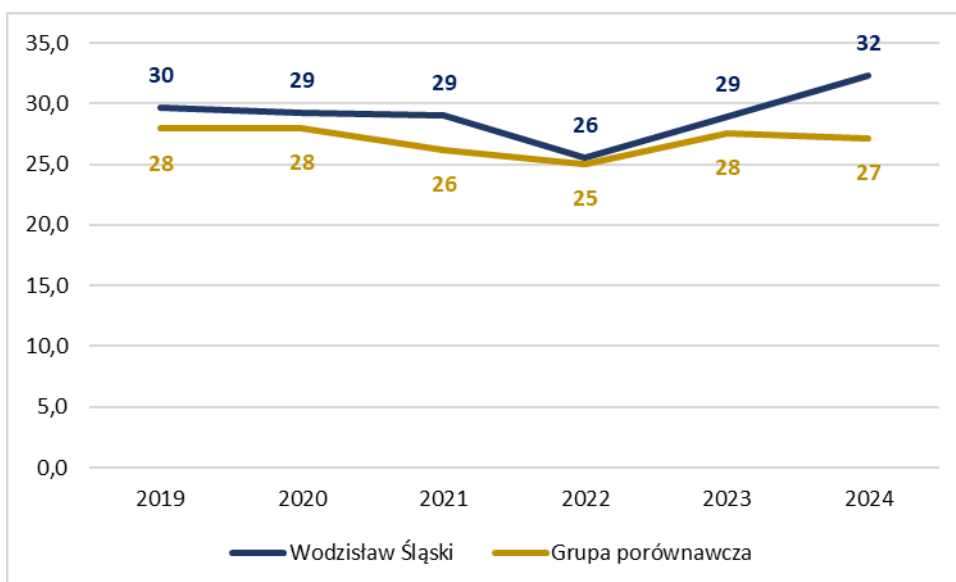
Wykres 27. Kwota długu na 1 mieszkańca [PLN]

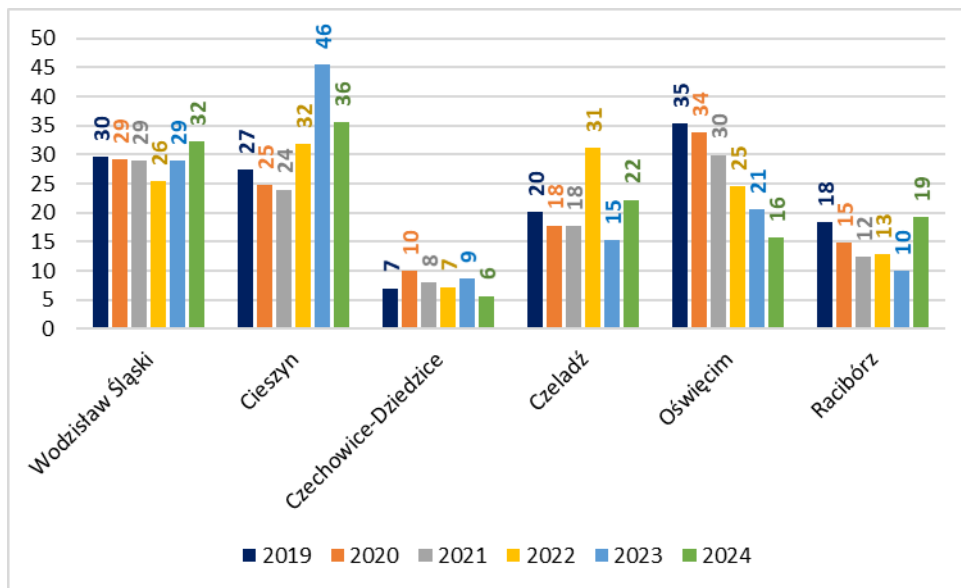

Źródło: opracowanie własne.

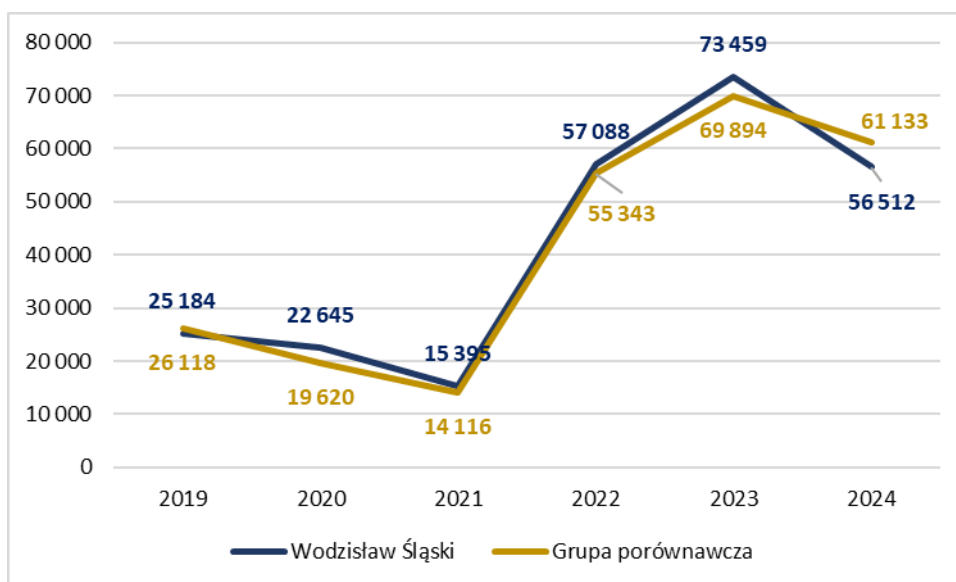
Wykres 28. Dług do dochodów ogółem [%]

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 29. Szacunkowy koszt obsługi 1 mln zł długu

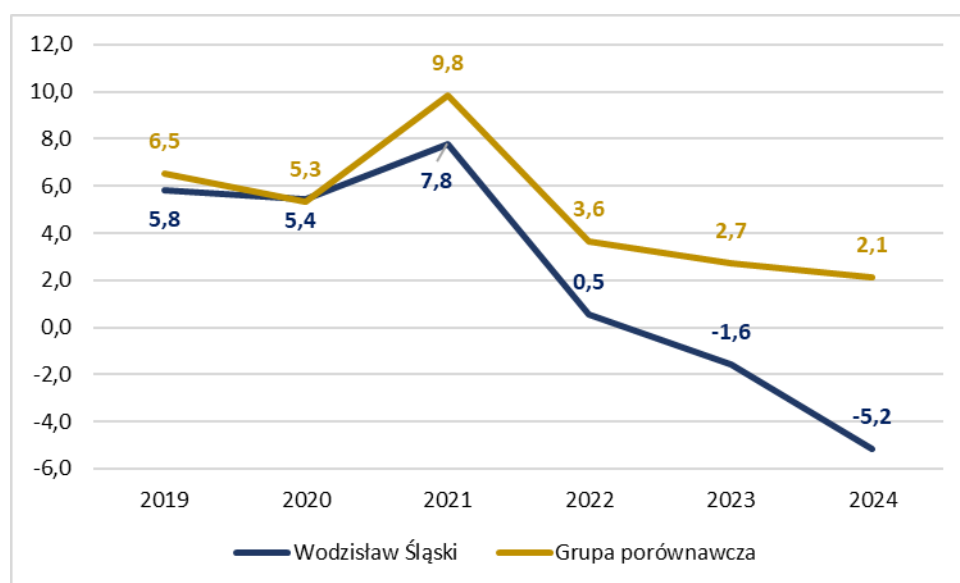
Źródło: opracowanie własne.

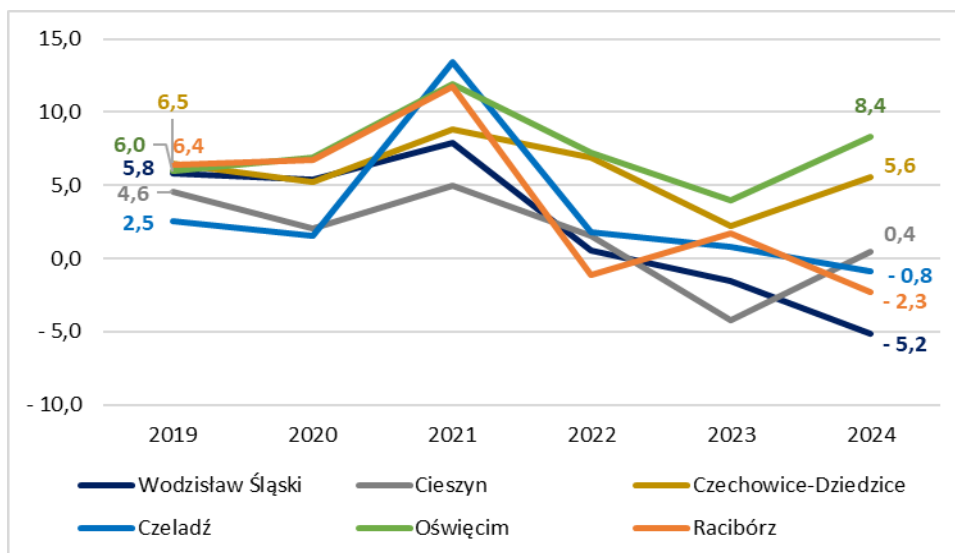
Kwestia zadłużenia w przypadku Wodzisławia Śląskiego jest dość istotna ze względu na spadek poziomu wydatków majątkowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca i niższe dochody własne. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że poziom długu w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomimo, iż jest nieco niższy względem średniej w grupie porównawczej, to jednak w relacji do dochodów ogółem Wodzisław Śląski osiąga wyższe wartości. Może to mieć związek z wyższym ubytkiem dochodów z uwagi na poziom stawek podatkowych, co powodowało konieczność zaciągnięcia wyższego długu na finansowanie zadań infrastrukturalnych. Z kolei dla podatników takie działania można uznać za korzystne, ponieważ z jednej strony były to mniejsze obciążenia podatkowe dla mieszkańców i przedsiębiorców, a z drugiej strony, dzięki zaciągniętym zobowiązaniom, mimo braku wpływów bieżących, inwestowano w rozwój infrastruktury. Na koniec 2024 r. było to 32%, tj. o 5 pkt. proc. więcej od średniej w grupie porównawczej. Wyższą relację względem dochodów

ogółem w 2024 miał tylko Cieszyn (36%), jednak przy wyższym poziomie inwestycji na 1 mieszkańca. Warto zauważyć, że w 2024 r. wydatki majątkowe w Wodzisławiu Śląskim wyniosły blisko 16,0 mln zł, a przychody z tytułu zaciągniętego długu kształtowały się na poziomie 24,7 mln zł. Tym samym stanowiły w części źródło finansowania spłaty zaciągniętych wcześniej zobowiązań. Dodatkowo warto zwrócić uwagę na możliwe przyczyny zaciąganego długu w latach 2019-2024. Spłacono łącznie ponad 58,3 mln zł zaciągniętego długu, natomiast przychody generujące nowy dług wyniosły ponad 85,2 mln zł. Działania te mogą znajdować swoje uzasadnienie w łącznej kwocie zrealizowanych inwestycji, kształtującej się na poziomie ponad 158,2 mln zł. Z drugiej strony szacunkowy koszt obsługi 1 mln zł długu w 2024 r. **był korzystniejszy w przypadku Wodzisławia Śląskiego i wyniósł 56,5 tys. zł, przy średniej dla grupy porównawczej wynoszącej 61,1 tys. zł.** Można zatem domniemywać, że Wodzisław Śląski posiadał nieco tańszy dług, co w mniejszym stopniu obciążało wydatki bieżące. Zostało to potwierdzone we wcześniejszej części niniejszego opracowania. Elementy takie jak harmonogram rozchodów na spłatę długu, wysokość kosztów jego obsługi, czy też deficyty operacyjne będą przekładały się na przyszłą zdolność finansową Wodzisławia Śląskiego. Z tego względu konieczne jest monitorowanie tych elementów, jak również podejmowanie działań generujących nadwyżkę operacyjną.

Podsumowaniem analizy dochodów i wydatków jest wynik budżetu osiągniany w poprzednich latach. Dla celów niniejszego opracowania, szczególnym zainteresowaniem objęto wynik operacyjny budżetu. Wynik operacyjny budżetu, stanowi różnicę pomiędzy uzyskiwanymi dochodami bieżącymi, a ponoszonymi wydatkami bieżącymi. Jest jednym z najistotniejszych wskaźników sytuacji finansowej Miasta. Informuje, czy Miasto jest w stanie pokryć wydatki bieżące uzyskiwanymi dochodami bieżącymi. Dodatkowo z punktu widzenia możliwości inwestycyjnych istotne są przyszłe spłaty rat kapitałowych zaciągniętego długu (rozchody). Z tego względu posłużono się uchwałą nr XII/160/25 Rady Miejskiej Wodzisławia Śląskiego z dnia 27 marca 2025 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie *Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Wodzisławia Śląskiego na lata 2025-2035*.

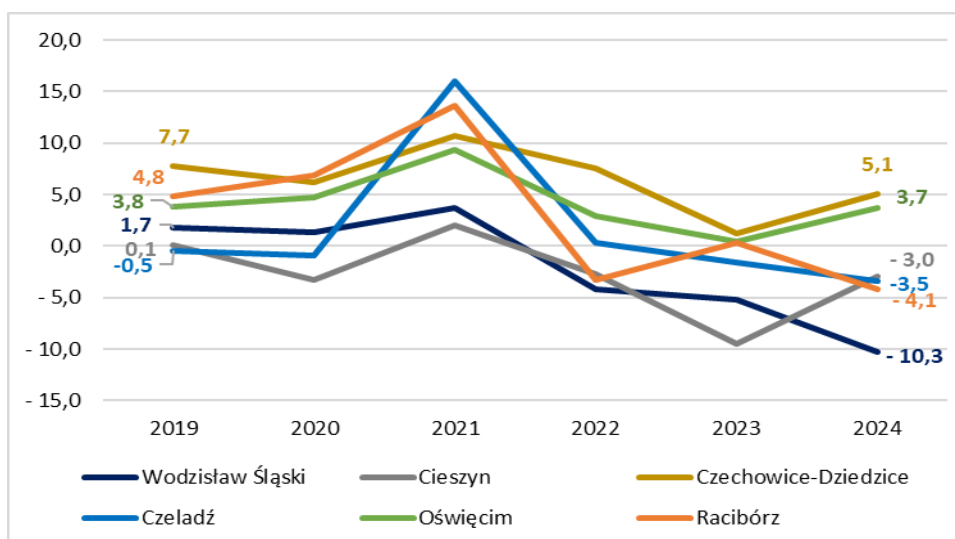
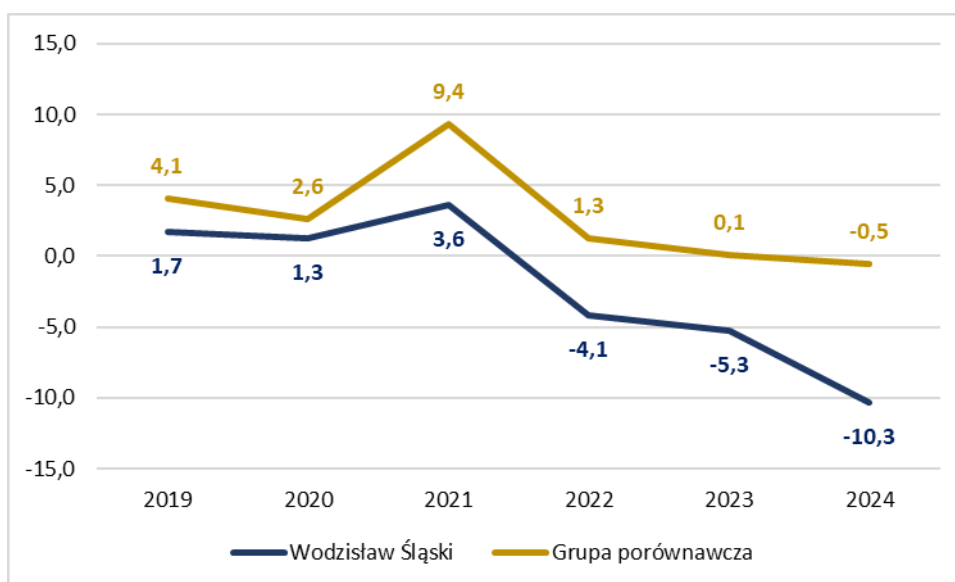
Wykres 30. Relacja kwoty wyniku operacyjnego do kwoty dochodów bieżących (marża operacyjna) [%]

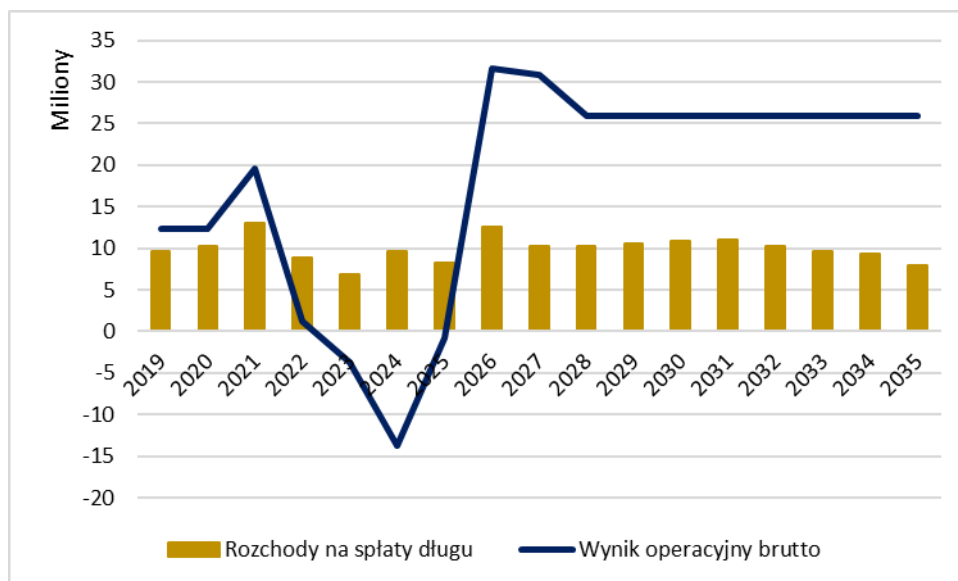
Źródło: opracowanie własne.

Wykres 31. Relacja kwoty wyniku operacyjnego pomniejszonego o spłaty długu do kwoty dochodów bieżących pomniejszonych o dotacje i środki na zadania bieżące [%]

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 32. Potencjał finansowy [PLN]

Źródło: opracowanie własne.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że Wodzisław Śląski charakteryzował się mniej korzystną sytuacją w zakresie wyniku operacyjnego niż grupa porównawcza. Począwszy od 2023 r. generowano deficyt operacyjny, który zgodnie z ustawą o finansach publicznych mógł zostać pokryty m.in. przychodami z tytułu tzw. wolnych środków i nadwyżki z lat ubiegłych. Zatem **zachowane zostało bezpieczeństwo budżetu**. Nie mniej jednak widoczne jest pogorszenie sytuacji od 2022 r. zarówno w odniesieniu do wskaźnika marży operacyjnej, jak również drugiego istotnego wskaźnika jakim jest relacja kwoty wyniku operacyjnego pomniejszonego o spłaty długu do kwoty dochodów bieżących pomniejszonych o dotacje i środki na zadania bieżące. W przypadku wskazanego drugiego wskaźnika ujemne wartości od 2022 r. wskazują na konieczność podjęcia działań zmierzających do poprawy sytuacji wyniku operacyjnego (salda bieżącego). **Utrzymywanie się w dłuższym okresie ujemnych wartości będzie miało negatywny wpływ zarówno na zdolność do spłaty i obsługi zobowiązań, jak również przyszły potencjał inwestycyjny.**

Widoczna tendencja spadkowa w połączeniu z wnioskami wynikającymi z analizy dochodów i wydatków pozwala wnioskować, że przyszła sytuacja finansowa może być mniej korzystna. W konsekwencji może to skutkować ograniczeniem zdolności kredytowej, a docelowo zmniejszeniem możliwości finansowania inwestycji środkami własnymi. Zostało to zaprezentowane na wykresie dotyczącym potencjału finansowego Wodzisławia Śląskiego. W szczególności należy zwrócić uwagę na lata 2023-2024, które charakteryzują się deficytem operacyjnym. Począwszy od 2026 r. w WPF zaplanowano nadwyżkę operacyjną na poziomie zdecydowanie wyższym niż wypracowana nadwyżka operacyjna w latach 2019-2022. Biorąc pod uwagę, że w latach 2019-2022 skumulowana nadwyżka operacyjna wyniosła ponad 45,2 mln zł, a w 2026 zaplanowano ją na poziomie ponad 31,6 mln zł uzasadnionym jest wskazanie ryzyka rzeczywistego jej uzyskania. Można założyć, że planowana polityka finansowa może skutkować wysoką nadwyżką operacyjną w latach przyszłych, jednak założenie to **wymaga rewizji, a w szczególności monitorowania.**

Podsumowując część dotyczącą potencjału finansowego Wodzisławia Śląskiego zwrócić należy uwagę, że widoczne jest pogorszenie sytuacji począwszy od 2021 r. Sytuacja ta znajduje swoje odzwierciedlenie w powstałych deficytach operacyjnych w latach 2023-2024. Wpływ na pogorszenie sytuacji budżetowej po stronie dochodów miały m. in. prowadzona polityka podatkowa, ubytki dochodów w ramach tzw. „Polskiego Ładu”, jak również wzrost poziomu zaległości netto, które zawierają zaległości niemożliwe do odzyskania. Z kolei po stronie wydatków należy zwrócić uwagę na rosnące koszty funkcjonowania usług publicznych będące skutkiem m.in. pandemii COVID-19, inflacji, wzrostu cen energii czy poziomu wynagrodzenia minimalnego.

Utrzymywanie się takiego stanu w najbliższych latach będzie negatywnie wpływać na kształtowanie się zdolności kredytowej i potencjału inwestycyjnego. Z tego względu ciągłego monitorowania i ewentualnej rewizji założeń do WPF będzie wymagała realizacja dochodów bieżących i wydatków bieżących. Z kolei podkreślić należy zrównoważony harmonogram spłat zaciągniętego długu, co jest korzystne dla stabilności finansowej JST w przyszłości.

OGÓLNA OCENA POTENCJALNYCH RYZYK

Niniejsza część stanowi realizację punktu umowy poświęconego ogólnej analizie ryzyka budżetowego w kontekście 2025 r. W tym celu zestawiono zarówno wykonanie, jak również wartości planowane wg stanu na **koniec I kwartału 2025 r.** z wykonaniem budżetu w okresie 2019-2024. Źródłem danych dla lat 2019-2024 były dane pochodzące z bazy Ministerstwa Finansów publikowanej w Biuletynie Informacji Publicznej. Z kolei dane dla 2025 r. przyjęto na podstawie przesłanych przez Miasto sprawozdań za I kwartał 2025 r. Na dzień przygotowywania niniejszej analizy Ministerstwo Finansów nie opublikowało bazy danych ze sprawozdaniami za I kwartał 2025 r., w związku z czym nie było możliwe odniesienie się do JST z grupy referencyjnej w celach porównawczych. W przypadku dochodów wyodrębniono paragrafy, natomiast w przypadku wydatków odniesiono się do wydatków bieżących w układzie działów klasyfikacji budżetowej. Dodatkowo ze względu na wymóg samofinansowania odniesiono się do systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Co prawda istnieje możliwość wniesienia dopłat do systemu gospodarki odpadami komunalnymi, jednak w kontekście Miasta należy pamiętać o wyzwaniach dotyczących konieczności odbudowania nadwyżki operacyjnej. Co do zasady wykonanie w stosunku do upływu czasu powinno znajdować się w okolicach 25%. Warto pamiętać, że w przypadku wydatków, wyższe wykonanie może być spowodowane wypłatą dodatkowego wynagrodzenia rocznego, które corocznie zawyża wykonanie wydatków w porównaniu do upływu czasu. Poniżej przedstawiono syntetyczne ujęcie ryzyka budżetowego w kontekście 2025 r.

1. Dochody Miasta

- 1.1. Wśród dochodów innych niż zaplanowane dotacje i środki z innych budżetów (np. budżetu państwa, UE) zwrócić należy uwagę na dochody z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości. Pomimo, że ich wykonanie kształtuje się na poziomie 7,3%, podkreślić należy, iż przyjęty plan jest zbliżony do wykonania z lat ubiegłych. Ich realizacja jest uzależniona z jednej strony od podejmowanych działań przez Miasto mających na celu sprzedaż nieruchomości, a z drugiej od popytu na te nieruchomości. **Realizacja tych dochodów wymaga monitorowania, ponieważ ewentualne znaczne odchylenia wykonania od**

planu będą prowadziły do ograniczenia finansowania inwestycji ze środków własnych. Wpływy te są nieregularne i wynikają z przyjętego harmonogramu sprzedaży, który może odbiegać od przyjętego standardowego upływu czasu w ciągu roku.

- 1.2. Kolejnym istotnym elementem dochodów własnych, są wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw. W znacznej mierze dochody te pochodzą z systemu gospodarki odpadami, ale także z płatnego parkowania. Wykonanie tych dochodów na koniec I kwartału 2025 r. wyniosło 11,7%, w tym z tytułu gospodarki odpadami komunalnymi 10,9%. Łączny plan dochodów w tym paragrafie zaplanowane na poziomie wyższym o 14,6% względem wykonania 2024 r. Niskie wykonanie dochodów może stanowić istotne ryzyko w kontekście ewentualnego pogłębiania się deficytu operacyjnego, co w przyszłości może powodować konieczność przesunięć środków finansowych zaplanowanych na inne zadań celem sfinansowania luki w finansowaniu systemu gospodarki odpadami. **Zatem jeżeli tendencja utrzyma się w kolejnym okresie uzasadnione jest wskazanie środków, które będą stanowiły dodatkowe źródło finansowania systemu.**
- 1.3. Na koniec I kwartału 2025 r. wykonanie wpływów z podatku od środków transportowych osiągnęło poziom 14,9%, przy wartości planowanej w kwocie blisko 2,2 mln zł. Warto zauważyć, że 27.03.2025 r. rada miejska podjęła uchwałę nr XII/161/25 w sprawie określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych na 2025 rok. Zatem ustalenie nowych stawek podatku będzie wymagało w tym przypadku dostosowania planu finansowego. **Dobłą praktyką dotyczącą szeroko rozumianej polityki podatkowej jest stopniowe coroczne podnoszenie stawek podatkowych z uwzględnieniem minimum inflacji, ale także innych okoliczności wpływających na wzrost kosztów realizacji usług publicznych.**
- 1.4. W pozostałych przypadkach wykonanie dochodów jest zbliżone do upływu czasu, jak również wynika z ich charakteru. W kilku przypadkach zrealizowano dochody na poziomie wyższym względem upływu czasu, a także uzyskano nieplanowane dochody z tytułu otrzymanych spadków i darowizn. **Nie mniej jednak nie oznacza to sytuacji, w której dochody powinny od razu zostać przyjęte do planu i przeznaczone na wydatki.** Należy pamiętać, że w obecnej sytuacji Miasta powinny stanowić źródło niwelowania wysokości potencjalnego deficytu operacyjnego. Bardziej pogłębioną analizę można wykonać w 3 kwartale, gdy realizacja budżetu (również po stronie wydatkowej) będzie bardziej zaawansowana.

2. Wydatki bieżące Miasta

- 2.1. W przypadku wydatków bieżących wykonanie odbiegające od 25% zidentyfikowano w następujących działach: 752 – Obrona narodowa, 926 – Kultura fizyczna, 750 – Administracja publiczna, 855 – Rodzina, 801 – Oświata i wychowanie. Odpowiedź na pytanie o przyczyny i ocenę potencjalnych niedoborów wymagałaby pogłębionej analizy. W zakresie tych działów zwrócono jednak uwagę na wartości dotyczące wypłaty dodatkowego wynagrodzenia rocznego (paragraf 404 i 480).
- 2.2. W przypadku wypłaty dodatkowego wynagrodzenia rocznego, które niewątpliwie jest jedną z przyczyn wyższego wykonania planu względem upływu czasu, wyniosło ono łącznie blisko 6,2 mln zł (69%), przy planowanej kwocie ponad 8,9 mln zł. Odchylenia między planem a wykonaniem wynikają z momentu, w którym odbywa się proces planowania, gdzie nie sposób jest

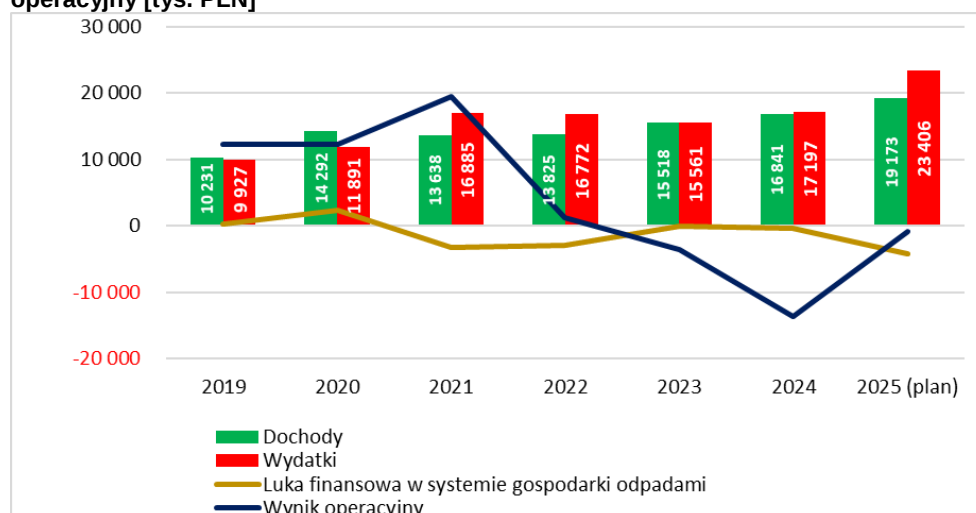
przewidzieć wszystkie zdarzenia, które będą miały wpływ na tę wysokość. Nie mniej jednak **na obecnym etapie nie można postrzegać oszczędności powstałych z tego tytułu w prosty sposób jako środków, które mogłyby niezwłocznie zostać przeznaczone na inne cele.** Wykonanie I kwartału nie daje jeszcze pełnego obrazu ryzyka, z którym przyjdzie się zmierzyć w kolejnych miesiącach. Zatem środki te na tym etapie stanowią potencjalną rezerwę na finansowanie ewentualnych niedoborów.

- 2.3. Analiza przeprowadzona w zakresie wydatków bieżących wykazała, że za wyższe wykonanie (względem upływu czasu) odpowiadają m.in. paragrafy dotyczące zakupu energii, wody i gazu, a także wynagrodzeń osobowych nauczycieli, jak również świadczeń społecznych, czy też usług pozostałych i różnych opłat i składek. Z punktu widzenia wydatków rzeczowych związanych z usługami pozostałymi (par. 430) oraz opłatami i składkami (par. 443) mogą one wynikać z przyjętego harmonogramu płatności i realizacji zadań. Z kolei w zakresie paragrafów wynagrodzeń osobowych (par. 401, 479) i zakupu energii, wody i gazu (par. 426) wydatki te są co do zasady wydatkami stałymi i cyklicznymi. Zatem mogą być przyczyną ewentualnego wystąpienia niedoborów w kolejnych miesiącach. Z tego względu **uzasadnione jest kumulowanie potencjalnych oszczędności na innych wydatkach (np. z tytułu wynagrodzenia rocznego) w celu późniejszego zabezpieczenia niedoborów.**
- 2.4. Formułowanie wniosków w oparciu o sprawozdania wg stanu na koniec I kwartału jest obarczone znaczną niepewnością co do trafności wniosków. Jednak **należy zwrócić uwagę na potencjalne niedobory, które mogą wystąpić w dziale 801 – Oświata i wychowanie.** Średni wzrost wydatków bieżących w latach 2019-2024 wynosił 13,6% (w tym w 2024 r. było to 29,1%). Z kolei plan po zmianach na koniec I kwartału 2025 r. jest wyższy zaledwie o 2,8%. Na potencjalne niedobory może wskazywać wyższe wykonanie wynagrodzeń osobowych nauczycieli, jak i pracowników obsługi.

3. Finansowanie systemu gospodarki odpadami

- 3.1. Na potrzeby syntetycznej analizy obszarów charakteryzujących się istotnym ryzykiem dla budżetu Wodzisławia Śląskiego zwrócono uwagę na zaplanowany deficyt finansowy systemu w kwocie ponad 4,2 mln zł. W kontekście wykonania dochodów i wydatków za I kwartał 2025 r. należy zwrócić uwagę na potencjalną konieczność dopłat do systemu w przyszłości. Nie mniej jednak będzie to uzależnione od podejmowanych decyzji przez organ stanowiący i wykonawczy, np. w zakresie stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
- 3.2. W latach 2024-2025 obserwuje się znacznie szybszy wzrost wydatków bieżących niż wydatków bieżących. Dopłaty do systemu będą negatywnie wpływały na deficyt operacyjny, w związku z czym obszar ten należy objąć zainteresowaniem w zakresie potencjalnych możliwości zniwelowania luki finansowej.

Wykres 33. Luka finansowa w systemie gospodarki odpadami komunalnymi i wynik operacyjny [tys. PLN]

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z danych zaprezentowanych na rysunku w latach 2023-2024 przy ujemnym wyniku operacyjnym dążono do bilansowania się systemu gospodarki odpadami komunalnymi. W 2023 r. deficyt systemu wyniósł zaledwie blisko 43,8 tys. zł, a w 2024 r. było to już prawie 355,4 tys. zł. Na 2025 r. planowany jest deficyt systemu w kwocie ponad 4,2 mln zł. Warto nadmienić, że historycznie również zidentyfikowano wysoki deficyt systemu na poziomie 3,2 mln zł (2021 r.) i 2,9 mln zł (2022 r.). Jednak wówczas osiągnięto nadwyżkę operacyjną odpowiednio w kwocie 19,4 mln zł (2021 r.) i prawie 1,3 mln zł. Istotne jednak jest, że do 2023 r. włącznie deficyt systemu był pokrywany z dochodów uzyskanych we wcześniejszym okresie. Zatem system ten w długim okresie się bilansował. Natomiast istotna różnica dotyczy tego, że w obecnej sytuacji przy planowanym deficycie operacyjnym na 2025 r. w wysokości 825 tys. zł generowanie deficytu systemu gospodarki odpadami na poziomie ponad 4,2 mln zł będzie obciążało potencjalne możliwości finansowania dalszego rozwoju. **Przy niskim wykonaniu dochodów ewentualne oszczędności lub nadwykonania dochodów mogą stanowić źródło finansowania powstałych niedoborów. Rekomenduje się zachowanie ostrożności w przeznaczaniu np. oszczędności powstałych po wypłacie dodatkowego wynagrodzenia.**

KLUCZOWE WNIOSKI I REKOMENDACJE

W obszarze związanym z finansami lokalnymi, jednym z kluczowych wyzwań przed jakimi stoi Wodzisław Śląski jest odbudowa nadwyżki operacyjnej. Jej załamanie nastąpiło w latach 2023-2024, gdzie wygenerowany został deficyt operacyjny. Pomimo, że wieloletnia prognoza finansowa wskazuje na uzyskanie wysokiej nadwyżki operacyjnej w przyszłych latach, należy mieć na uwadze, że będzie ona uzależniona zarówno od czynników wewnętrznych, na które wpływ ma Miasto, jak również zewnętrznych (często niezależnych od Miasta). Na pogorszenie sytuacji finansowej Wodzisławia Śląskiego niewątpliwie miały wpływ takie czynniki, jak pandemia COVID-19, efekty fiskalne „Polskiego Ładu” (ubytek dochodów), a także czynniki makroekonomiczne wpływające na wzrost wydatków (np. inflacja, wzrost płacy minimalnej).

Władze Wodzisławia Śląskiego w tych trudnych czasach wychodziły naprzeciw potrzebom mieszkańców, np. w postaci niższych stawek podatków lokalnych (jednej z najniższych stawek w ramach grupy porównawczej). Jednocześnie część inwestycji była finansowana długiem, co było korzystne dla mieszkańców, gdyż utrzymywano niskie stawki podatków lokalnych udostępniając jednocześnie nową infrastrukturę. W innym finansowanie inwestycji w ówczesnych warunkach wymagałoby np. znacznego wzrostu obciążeń podatkowych. Dodatkowo aktywna polityka podatkowa była związana z udzieleniem pomocy regionalnej przedsiębiorcom, co przekładało się na przyciągnięcie inwestorów. Jednak działania te spowodowały „utrata potencjalnych” dochodów, przy rosnących wydatkach bieżących. W konsekwencji przy uwzględnieniu czynników pozostających poza decyzjami władz lokalnych nastąpiło załamanie nadwyżki operacyjnej. **Zatem podstawowym celem Wodzisławia Śląskiego w najbliższych latach powinna być odbudowa nadwyżki operacyjnej, która będzie przekładała się na poprawę potencjału finansowego.**

1. Dochody Miasta

- 1.1. Wodzisław Śląski osiąga jedno z najwyższych w grupie porównawczej wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych, które w 2024 roku wyniosły ponad 22,4 mln zł. Jest to drugi najwyższy wynik po Inowrocławiu (30,6 mln zł), co świadczy o skutecznym wykorzystaniu majątku miasta w tym zakresie. Nie mniej jednak należy zwrócić uwagę na ryzyko „wysychania” bezpośredniego źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej, jakim były wpływy z czynszów najmu i dzierżawy składników majątkowe, co zostało opisane w części dotyczącej gospodarki mieszkaniowej.
- 1.2. W zakresie podatku od nieruchomości miasto posiadało jedno z niższych stawek w grupie porównawczej. Analiza skutków obniżenia górnych stawek podatków wskazuje, że istnieje potencjał do zwiększenia dochodów z tego tytułu. **Rekomenduje się coroczne zwiększanie stawek podatków lokalnych i opłat lokalnych o minimum wartość inflacji.** Systematyczne podnoszenie stawek podatków i opłat lokalnych pozwoli na uniknięcie skokowego wysokiego wzrostu obciążeń podatkowych mieszkańców. Ponadto w pewnej części będzie rekompensował wzrost tych wydatków bieżących, które są bardziej wrażliwe na inflację.
- 1.3. Dążenie do zapewnienia wyższego poziomu dochodów własnych (w tym podatkowych i np. opłat z czynszów) będzie korzystnie przekładało się na

odbudowę nadwyżki operacyjnej, a w konsekwencji na poprawę możliwości finansowania działań prorozwojowych.

2. Wydatki Miasta

- 2.1. Wydatki bieżące miasta rosły szybciej niż dochody, co prowadzi do narastającego deficytu operacyjnego. W latach 2023-2024 odnotowano wyraźne pogorszenie wyniku operacyjnego, co wpływa na zdolność miasta do pokrywania bieżących zobowiązań i przyszłych inwestycji.
- 2.2. Wysokie koszty administracyjne mogą być częściowo wynikiem funkcjonowania Centrum Usług Wspólnych (CUW), co w krótkim okresie może generować dodatkowe obciążenia finansowe, mimo potencjalnych korzyści skali w dłuższej perspektywie. **Zatem proponuje się pogłębioną analizę w zakresie identyfikacji ewentualnych działań optymalizacyjnych.**
- 2.3. Miasto ponosi wyższe od średniej w grupie porównawczej wydatki w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska. Jedną z przyczyn są koszty związane z gospodarką odpadami, które stanowią istotne obciążenie dla budżetu. Z drugiej strony wysokie są zaległości w płatnościach za odpady są znacząco wyższe niż średnia w grupie porównawczej, które mogą wynikać z braku możliwości ściągnięcia zaległości od dłużników. W tym miejscu warto zauważyć, że zgodnie z obowiązującymi przepisami system gospodarki odpadami powinien się bilansować, co może również wiązać się z podwyżką opłat. Tym samym obszar ten warto poddać pogłębionej analizie.

3. Zdolność do obsługi długu i potencjał inwestycyjny

- 3.1. Mimo stosunkowo korzystnej pozycji w zakresie poziomu zadłużenia w porównaniu do grupy porównawczej, Wodzisław Śląski stoi przed **wyzwaniem związanym z wygenerowaniem nadwyżki operacyjnej w kolejnych w celu poprawy zdolności do finansowania inwestycji i spłaty zobowiązań.**
- 3.2. Dochody ze sprzedaży majątku, które w latach 2019-2024 wyniosły łącznie blisko 24,2 mln zł, miały istotny wpływ na stabilizację budżetu. Należy mieć na uwadze, że będą one uwzględniane we wskaźniku z art. 243 ufp do 2029 r., a zatem **okres do 2029 r. należy wykorzystać do generowanie możliwie wysokiej nadwyżki operacyjnej.**
- 3.3. Poziom inwestycji jest związany z wielkością środków własnych, które mogą stanowić bezpośrednio źródło ich finansowania, jak również wkład własny do potencjalnie pozyskanych w przyszłości dotacji na cele inwestycyjne. Celem zwiększenia tego potencjału należy skupić się na odbudowie nadwyżki operacyjnej, w tym w szczególności strony dochodowej.
- 3.4. Zaleca się **utrzymywanie zrównoważonego harmonogramu spłaty zaciągniętego długu,** co w dłuższej perspektywie pozwoli uzyskać bardziej stabilne możliwości finansowania inwestycji ze środków własnych. W przeciwnym razie, przy skokowym wzroście wysokości spłaty rat kapitałowych zadłużenia, może to skutkować koniecznością przeznaczenia potencjalnych środków własnych na spłatę długu zamiast na cele rozwojowe.